7.500.000 ПҮҮД—РЕСПУБЛИКЫМНАЙ УЯЛГА

Гүрэндэ тарая тушааха уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэг лэ

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 204 (10572) | 1964 оной августын 28, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР—500 ЦЕНТНЕР

Үглөө мүнөөгүй тарая хуряагдахаар болоод байба. Дээдэ Жэрэмэй механизаторнуудай суглаан боложо байгаа. Энэ суглаан дээрэ шухала асуудал зүбшэгдэжэ, зорилго табигдаа һэн. Тарая хуряалгын үедэ комбайнуудые бүлэглэжэ ашаглаха, хуряалгые 20 үдэртэ дүүргэхэ, хүн бүхэн үдэрэйнгөө даалгабарине үлүүлэн дүүргэхэ гэлсэгдэһэн. Тиихэдэ энэ жэлдэ «Советская Россия» колхозойхид 19 мянган пүүд тарая гүрэндэ худалдахаар шиидэә.

Суглааншье дүүрэжэ, үглөөдэрынь 9 комбайн поли дээрэ гараба. Хэн түрүүлэн мүр гаргахаб? Механизаторнууд өөһэд хоорондоо зүбшэжэ, эгээл үни ажаллаһан комбайнер Емельян Павлович Емельяновта найдана. Тэрэнэй хойноһоо Сидор Русин, Семен Емельянов, Петр Китаев, Евсей Алексеев болон бусадууд ажаллажа эхилнэ.

Хэниинышье хэн гэлтэгүй, бултал һайнаар ажаллажа захалаа һэн. Хүдэлмэринь шанартайгааршье хэгдээ. Нөөхи түрүүлэн мүр гаргажа, ехэ хүдэлмэриин эхи табиһан комбайнер Емельян Павлович түрүүшын үдэрһөө эхилэн халаан соогоо 15—18 гектар тарая хуряажа эхилээ. Тэрэнэй хойноһоо баһал эды гектарта хуряалга хэдэг С. Емельянов, С. Русин гэгшэд шалгарна. Гансашье комбайнернууд энэ хүдэлмэридэ шалгарна бэшэ, харин автомашинын жолоошодто ехэ хүдэлмэри гараа бшуу. Колхозой жолоошод, эндэ ажаллахаяа ерэһэн совнархозой 1-дэхи АТК-гай жолоошод комбайнһаа тарая зөөлсэжэ, ехэл сүлөөгүйгөөр ажаллабад. Эдэ үдэрнүүдтэ таряаншье гүрэндэ тушаагдажа эхилээ.

Түрүүшын квитанци колхозой жолоошон нүхэр А. Дорофеевтэ барюулагдаба.

Хэдэн үдэрэй үнгэрхэдэ комбайнернууд ондоо полидо ошожо ажаллаба. Машинануудай хүнхинөөн үдэртөөшье, һүниндөөшье замхаагүй ха юм. Автомашинанууд комбайнһаа абтаһан таряае арайхан лэ үрдижэ зөөдэг байгаа һэн. Иигэжэ ажаллажа байхадаа эндэхи механизаторнууд Хёлго, Хайлааһата гэжэ газарта тарigдаһан 500 гектар шэниисын ургасые 60 часай туршада дууһан хуряагаа. Энэ үедэ тарая тушаалга эмхитэйгээр ябажа, Суулгын бэлэдхэлэй пунктда 4000 центнер шэниисэ тушаагдаа. Тиигэжэ гүрэндэ тарая худалдаха түсэбөө 500 центнерээр үлүүлбэ. Үрэһэнэй поли дээрэһээ абтаһан 1500 гаран центнер тарая хүрэнгэдэ хадагалагдаа.

Хайлааһатада бидэнэр үдэшэлэн ерэбэбди. Дүрбэн комбайн һүүлшын загуун тойрожо харагдаба. Эндэ Семен Емельянов, Евсей Алексеев, Винниамин Литвинцев, Петр Китаев гэгшэд хүдэлнэ. Оройдоол 40-өөд гектар газар үлэһэн байгаа. Энээниие дүрбэн бэрхэшүүл үнишье болгонгүй хуряажа абажархиба. Булта ажалаа бүтээсэтэйгээр эмхидхээ. Хуряалгын эхинһээ хойшо Семен Емельянов 95 гектар тарая хуряажа абаһан байба. Бэшэ нүхэдыньшье баһал имэрхүү амжалтатай.

Комбайнернууд эндэхи ажалаа дүүргээд, баһал ондоо газарта хуряалгаяа эхилбэ. Мүнөө тэдэнэр мүн лэ һайнаар ажаллажа байна. Тарая хуряалгые богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр эмхидхэхэ гэһэн тодорхой зорилго тэдэнэй урда табигдаа ха юм даа. Энэ зорилгоёо бэелүүлэнгүй яахань һэм!

А. НАГАСЛАЕВ.
Улаан-Үдын управлени.

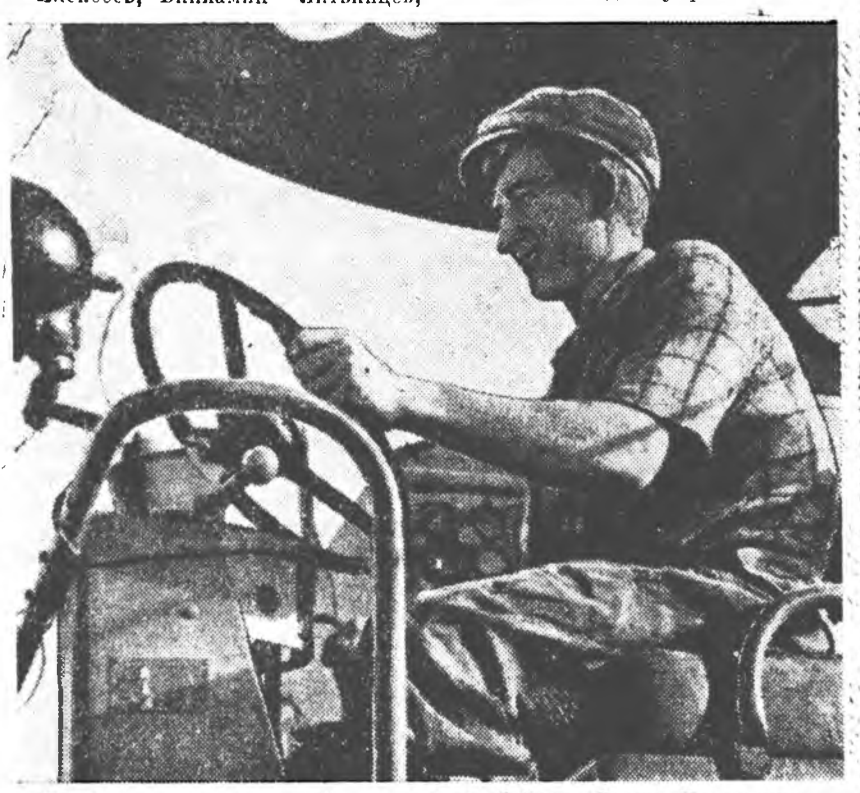

Зураг дээрэ: колхозой эрхим комбайнер Семен Емельянов.

Аха дүү Чехословакида айлшалхаяа мордобо

МОСКВА, августын 27. (ТАСС). КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегаци Прага ошохоёо мүнөө үтлөөгүүр мордобо. Чехословакиин коммунис партиин Центральна Комитедэй, Чехословакиин Социалис Республикын правительствын уряалаар делегаци аха дүү оронлоо аяншалжа ошоо. Словакиин национальна восстаниин 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярта делегаци аяншалгынгаа үедэ хабаададсаха юм.

Коммунис партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд, Совет ороной ниислэлэй ажалшадай түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн дипломатическа корпусой гэшүүд Внуковска аэродром дээрэһээ делегациие мордохуулаа.

КПСС-эй ОБКОМДО

„ДРУЖБА“, ЛЕНИНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗУУДТА ХОНИ ҮСХЭБЭРИЛГЭ ТУХАЙ

ХОНИДОЙ ИСКУССТВЕННА ҮРЭЖҮҮЛГЭ ТАҺАЛДУУЛҺАНАЙ ТҮЛӨӨ ПАРТИЙНА ШАНГА ЗЭМЭ

Хони үсхэбэрилхэ тухай КПСС-эй обкомой бюрогой шиидхэбэри хэр зэргээр дүүргэжэ байһан тухай Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ивановой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Бамбаровай элидхэл һаяхан КПСС-эй обкомой бюродо харагдаба.

Эдэ колхозуудта энэ тогтоол тон хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ обкомой бюро онсолон тэмдэглэбэ. Колхозуудай правлени, партийна эхин организацинууд, зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэд ажахынгаа гол һалбари болохо хонин ажал хүгжөөлгэдэ тон харюусалгагүйгөөр хандана. Ажахыгаа хүтэлбэрилхэдөө тэдэнэр горитой алдуу эндүү гаргана, хонин ажалай шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ анхаралаа табинагүй.

Хони үсхэбэрилхэ айхабтар ехэ арга боломжотой аад, эдэ колхозуудта хонидой тоо, ашаг шэмэнь дээшэлхын орондо доошоо ороно. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада «Дружба» колхоздо хонидойнь тоо 570 толгойгоор, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо—3100 толгойгоор хороо. Нооһо абалга энэ үедэ «Дружба» колхоздо 30 центнерээр, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо—15 центнерээр бага болоһон байна.

Хони үсхэбэрилгын иимэ хангалтагүй байһанайнь гол шалтагаан юуб гэхэдэ, эндэхи хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд хони үдхэхэ хэрэгтэ бии байгаа ехэ дутагдалнуудтаа дадашоод, хонидоо һубайруулжа, үхүүлжэ, ажахыгаа угаа ехэ хохидолдо оруулна. Гансахан 1963 ондо «Дружба», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд хонидоо һубайруулһанай, хурьгадаа үхэл гарзада оруулһанай эсэстэ нэгэниинь 2765, нүгөөдэнь —7258 хурьга дутуу абаһан байна.

Тиигэбэшье колхозой хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Иванов, Бамбаров гэгшэд, тэндэхи зооветеринарна мэргэжэлтэд урда жэлнүүдэйнгээ алдууһаа ямаршье тобшолол хээгүй, тэрэнээ дабтажа байһаар. Байгша ондо эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэхэ гү, али энэнь зүндөө орхигдошонхой гэхээр. Августын 20-ной мэдээгээр «Дружба» колхоздо хони үрэжүүлхэ түсэб 38 процент, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 10,9 процент дүүргэгдэнхэй. Тиихэдэ эдэ колхозуудта искусственна үрэжүүлгын гурим бүдүүлигээр хазагайруулагдана, зарим отарануудта хусанууд зоргондоо табигданхай. Эдэ колхозуудай главна зоотехнигүүд нүхэд Мункоев, Секретарев гэгшэд хони үрэжүүлгын асуудалаар өөһэдөө оролдоногүй, энэ шухала хэрэгые эмхидхэнэшьегүй.

Эндэ тэмдэглэгдэһэн колхозуудта хонин ажалай иимэ бирагүй байдалда ороһоной үшөө нэгэ гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, эндэ хонишодой ажал тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ, колхозуудай правлени болон партийна организацинууд тэдэнэрые материальна талаар урмашуулха тушаа юушье хэнэгүй. Тус колхозуудай правленинүүд болон партийна организацинууд хонишодой дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха, тэдэнэрые энэ ажалда олон жэлдэ хүдэлгэхэ хэмжээ абанагүй. Ушар иимэһээ хонишодой олоороо һэлгэгдэхэ баримтанууд үзэгдэнэ. Хонишодой дунда коммунистнууд тон үсөөн, эрхим хонишодые партиин зэргэдэ абахын тулада эндэхи партийна организацинууд хүдэлмэри ябуулнагүй. Хонишодто, илангаяа холын отарануудта ажалладаг хүнүүдтэ культурнаар ажаһууха арга олгогдоногүй, тэдэнэрэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри оролдосотойгоор ябуулагданагүй.

Эдэ бүгэдэ үшөө юу гэршэлнэб гэхэдэ, Хяагтын үйлэдбэриин управлени, тэндэхи партийна комитет хонин ажал хүгжөөхэ хэрэгые хангалтагүйгөөр ударидана гэжэ харуулна. Управлени, тэрэнэй главна мэргэжэлтэд ажахынуудта ёһотой туһаламжа хүргэнэгүй, хонин ажалай асуудалда гүнзэгы анхарал табинагүй. Хони үсхэбэрилгээр ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, зооветеринарна мэргэжэлтэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ хэмжээ эндэхи партийна комитет абанагүй.

КПСС-эй обкомой бюро иигэжэ ТОГТООБО:

1. «Дружба», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта хони үсхэбэрилхэ хэрэгые тон хангалтагүйдэ тоолохо.

Хони үсхэбэрилхэ талаар КПСС-эй обкомой бюрогой абаһан тогтоолые бэелүүлхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандажа, хони үсхэбэрилхэ хэрэгтээ горитой дутагдал гаргаһанайнь түлөө «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ И. Ф. Ивановто шанга выговор соносхоод, карточкадань бэшэхэ.

Хонин ажал дээрэ зоотехническэ хүдэлмэри алдаһанай, үрэжүүлгын кампанида муугаар бэлдэжэ, искусственна үрэжүүлгэ хэхэ гуримые бүдүүлигээр хазагайруулһанай түлөө Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хони үсхэбэрилхэ талаар зоотехник Н. С. Мункоевто шанга выговор соносхоод, карточкадань бэшэхэ.

2. Хони үсхэбэрилгэдөө бии байһан дутагдалнуудые усадхаха, хонидой тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тулада хэмжээ абаха байһанаа мэдүүлһэн «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ивановой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой — нүхэр Бамбаровай мэдүүлгэ анхаралдаа абаха.

3. «Дружба», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай правлени болон парткомуудтай хамта эдэ ажахынуудта хонин ажал хүгжөөхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалжа, бэелүүлхыень Хяагтын үйлэдбэриин управлени, тэндэхи партийна комитедые уялгалха.

4. Энэ тогтоолой дүүргэгдэһэн тухай байгша оной ноябриин 1 хүрэтэр мэдээсэхыень тус колхозуудай правлени болон парткомуудые уялгалха.

Сошордомо дохёо

ЯАРАХА САГ ЕРЭЭЛ!

Баян дэлгэрээр ургаһан тарян талын һэбшээндэ найган байхадаа, тэнхөөрөө далайн долгин шэнгеэр эбхэрэн харагдадаг.

Тиихэдэ энэ эбхэрэн урдажа байһан долгинуудые һэтэ сохин тамарһан «талын онгосонуудые» харахада, үришье урматай даа.

Бэшүүрэй совхозойхид мүнөө жэл эгээ хэзээнэйхиһээ баян ургаса ургуулаа. Түрүүүшын үдэрнүүдтэ хадаһан полинууд дээрэһээ гектарай 25—26 центнер шэниисэ унана. Эндэхи тарияашадай тодорхойлһоной ёһоор, совхоз дунда зэргээр 15—18 центнер шэниисэ абахаар хүсэнэ. Боговёор хэлэхэдэ, ургаса ургаал байна. Теэд тарян амбаартал ороходоо, манай баялиг болодог гээшэ ааб даа.

Гэхэ зуура, Бэшүүрэй совхозойхид харюусалга ехэтэй хуряалгын хүдэлмэридэ хэр бэлэдхэлтэйгээр оробо гээшэб?

Эндэхи тарян жэгдэрэн эдеашээ. Комбайнаар сэхэ хадахашье, амяарлан хуряахашье арга бии. Тиигэжэшье байна. Совхозой 3-дахи отделениин механизаторнууд августын 18-һаа хуряалгаяа эхилээ. Отделениин түрүү комбайнернууд, тарияашад урма зоригтойгоор хуряалга хэжэ ороһон юм.

Зүгөөр совхозой бэшэ отделенинүүд хуряалгаяа оройтуулаа. Тус отделениин һүүлээр 3—4 хоноһон хойно 1-дэхи, 4-дэхи отделенинүүд хуряалга эхилээ. Тиихэдээ сэхэ комбайнаар хадажа ороһон юм. Мүн иигэжэ хуряалгын жэгдэрэн эхилхэдэ, бүхы техникэ поли дээрэ гаргагдаха байһаниинь ойлгосотой. Теэд тиимэ юумэн болоогүй. Энээниень имэ баримтаар гэршэлээе.

Совхоз хуряалгын имэ техникэтэй габэл: амяарлан хуряаха 14 агрегат, сэхэ хадаха 49 комбайн бии. Августын 19-дэ тарялан дээрэ эды тооной техникэ хүдэлөө: 9 агрегат амяарлан хуряалга хээ, 2 комбайн унагааһан таряае суглуулан сохёо, 5 комбайн сэхэ хадаа; августын 20-до баһал эды тооной, августын 21-дэ үшөө гурбан комбайн нэмэжэ ороо. Һаяын үдэрнүүдтэ диилэнхи олон техникэнь хуряалгада хабаадажа байна. Тиибэшье бүхыдөө бэшэ.

Совхозой главна инженер нүхэр Тюлюнинэй мэдээсэһэнэй ёһоор, 15 комбайн хуряалгада бэлэн бэшэ байна. Элдэб частьнуудай (магнетогой подшипнигуудай, ходовой ремень, аккумулятор) үгы дээрэһээ, моторой заһабаритай байһан дээрэһээ МТМ-һээ үшөө гараадүй байһаар. Комбайнуудай дутуу частьнуудынь «Сельхозтехникын» отделенидэшье үгы, тиимэһээнь тэдэниие бэдэржэ, иишэ тиишээ гүйлгэлдэнэ.

Тиихэдэ комбайн шэрэхэ, газар хахалха, тракторнуудшье хүсэд бэлэн бэшэ. Нэгэ «С-80», табан «ДТ-54» заһабарида байһаар, гурбан «МТЗ» баллон үгы дээрэһээ баһал хүдэлнэгүй.

Заһабариин үедэ, намар-үбэлдөө комбайнуудаа бүгэдыень заһабарилжа үрдеэгүй, нобшорһоор байтарнь нимэ ушар тохёолдобо ха. Теэд хэн зэмэтэйб, совхозой хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө муу хүдэлмэриин хойшолонгые мүнөө амсажа байна.

Тиихэдэ хүдэлжэ байһан машина, зэмсэгүүдэй бүтээсэ, эмхидхэл һанаанда хүрэнэгүй. Жэшээнь, Дабаатын тарялан дээрэ 4 комбайн августын 21-һээ хадажа эхилээд, гараһан үдэртөө нэгэ комбайнынь эбдэржэ хүдэлөөгүй, тиихэдэ бэшэниинь загуунаа нэгэ тойроод лэ байха баатай болоно. Ушарынь: 4 комбайнда оройдоо 2 автомашина табигдахада, ороонынь зөөжэ үрдинэгүй. Мүн лэ энэ шадар хүдэлжэ байһан жаткын машинист Б. Эрдынеев шатун эбдэрээ гээд отделениин кузницада нэгэ үдэр соо хоёр дахин ерээ.

Энээнһээ уламжалан хэлэхэдэ, хүдэлжэ байһан техникые поли дээрэнь заһабарилха хэрэг тон муугаар эмхидхэнхэй. Нүүдэл мастерской, гар зуурын заһабарилга хээд орхихо хүнүүд томилогдоошье һаа, ажалдаа үшөөл гараадүй.

Тиимэһээ комбайнуудай бүтээсэ тон бага. Хуряалгын түрүүшын гурбан хоног соо совхоздо бүхы дээрээ 10 жатка, 10 комбайн хүдэлөөд, оройдоол 131 гектар тарая хадаа. Энэмнай мэлхэйн алхам гээшэ ааб даа.

Тиихэдэ комбайн бүхэниие хоёр халаанда хүдэлгэхэ гэхэдэ, комбайнернууд, трактористнууд дуталдана. 4-дэхи отделенидэ трактористын үгы дээрэһээ 2 трактор миил байна.

Эдэ бүгэдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, ажалай эмхидхэлэй муу дээрэһээ хуряалгын хүдэлмэриин унжагайрхань элитэ. Энэ ушар ехэл хойшолонтой байха: юуб гэхэдэ, совхоз мүнөө жэл Мухар-Шэбэрэйнгээ управлени дотор эгээн ехэ ороохо тарая гүрэндөө худалдаха гэһэн харюусалгатай уялга абанхай. Ороохото ургамалнуудай талмай 11 мянган гектар шахуу, тиин ехэнхи талмайнь түргэн зуура хуряажа абахаар болоо. Тиихэдэ 1200 гектар кукурузые ойрын үдэрнүүдтэ хуряажа абаха шухала гэхэ гү, али тарая хуряалгаһаа үшөөл хурдаар ябуулха хүдэлмэри энэ болоно.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые ябууд усадхажа боломоор гээшэ гү? Боломоор, тиихэшье хэрэгтэй. Гансал мэргэжэлтэд, отделенинүүдэй эрхилэгшэдтэ шанга эрилтэ табихаһаа эхилээд, хуряалгын техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхын тула машина жолоодогшодой харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала.

М. НИМАЕВ,
манай тусхай корр.

ХИМИИН АША ТУҺААР

Үзэсхэлэнтэ һайхан Түнхэн дайдын эгээ тэг дунда ходоодо үрэжэлтэй, ургасатай байдаг, ороохо тарая тарихада таарамжатай, нэлэнхы үүжам газарые «Сибиряк» колхоз эзэлдэг. Хүдөө ажахыгаа ашаг ехэтэйгээр хүгжөөхэ түрүүшын жэлэй эхилһэнһээ хойшо колхозой бүхы гэшүүд, мэргэжэлтэд хямда сэнтэй продукци улам элбэгжүүлхын түлөө бүхы хаба шадалаа гаргажа эхилээ һэн. Тиигэжэ илангаяа ороохо тарая ехээр ургуулжа абахын зорилгоор зохихо хэмжээнүүдые абаһан байна.

Управлениингээ ажахынуудһаа түрүүлэн тарилга, хуряалгада ябаха трактор, комбайнуудаа, бэшэ зэр зэмсэгүүдээ механизаторнууд заһабарилаа һэн. Хэды жэлэй туршада иигэжэ машина, техникээ эртээнһээ заһабарилдаг болоһоной ашаар хабарайнгаа тарилга һаадгүй түргөөр, шанартайгаар дүүргэдэг болоһон байна. Тиихэдэ 2 мянга гаран гектарта аммиагай уһа үтэгжүүлгэ болгон оруулһан, тарялангаа наг шэбхэ, шэбхэ-шоройн компост урда урдынхиһаа ехээр гаргажа тарааһан, нилээд таряалангай газар уһалһан байна бшуу. Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын түлөө намарай паар баһал горитойгоор хахалһан.

Эдэ бүгэдын ашаар тус колхоздо яһала баян ургаса ургуулагдаа. 5561 гектарта таригдаһан шэниисын га бүхэнһөө дунда зэргээр сохом 10 центнер, эгээ ургасатай, шэлэгдэмэл газарһаань 15—17 центнер хүрэтэр ургаса гаранхай. Газарай хүрьһэ шанаржуулдаг аммиагай уһа оруулһан газарайнь тарян хамагһаа илгарма, үндэр, үдхэнөөр гаранхай, хоолос бүхэндэ эдеашэһэн ороохо тарияаниньшье үтэгжүүлэгдээгүй газарайхиһаа эли бодо олон.

Нёдондонойхиһоо һурагүй ехые, түсэбһөө гадуур 6 мянган центнерээр ехэ ороохо гүрэндэ худалдахаар шиидэһэн тус колхозойхид тарая хуряалгаяа тон богонихон болзор соо, багаханшье хоролтодо оруулангүйгөөр хуряажа абаха түсэб тодорхойгоор зохёонхой.

Һүүлэй үедэ бороо хуратайшье байбалынь, «Сибиряк» колхозой тарияашад, механизаторнууд эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, 450-яад гектар шэниисэ, 130 гектар горох хадаад, түрүүшын 2 мянгаад центнер шэниисэ суглуулан сохёод байна.

Үргэн абасатай жаткаар тарая хададаг комбайнер Степан Григорьевич Демин механизаторнуудай мүрысөө толгойлно. Тарая суглуулан сохидог комбайнер Илья Тюменцев баһал жэшээтэ ажалаараа шалгарна. Мүн силос даргашад амжалтатай: 11 мянган тонно шэмэтэ силос бэлдэгдэнхэй. 1000-гаад гектар намарай паар хахалагдаа, 890-ээд гектарай һолоомо суглуулжа сомогдоо.

Үдэр сагай үнгэрхэ бүри эндэхи тарая хуряалгын хүдэлмэри ургэдэнэ. Түсэбһөө гадуур тарая гүрэндэ худалдахаар зоригжоһон колхознигууд ажалайнгаа бүтээсэ улам дээшэлүүлнэ.

Д. ЧИМИТОВ,
манай корр.

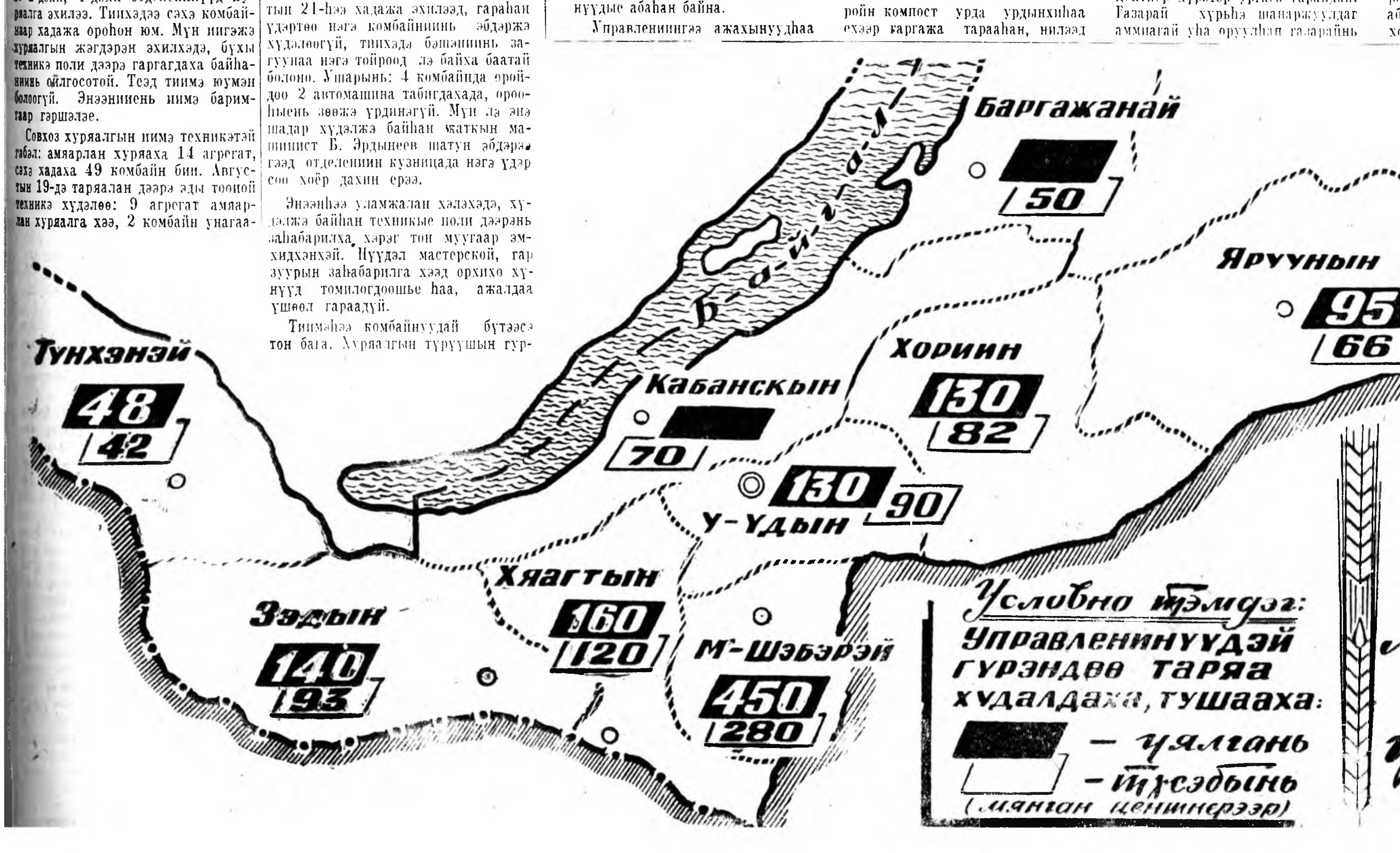

Манай республика энэ жэлдэ
7,5
миллион пүүд тарая гүрэндэ худалдаха уялгатай.

Соёл сурталай хүдэлмэриин дэлисэ үргэдхэхэ

Д. РАДНАЕВ,
КПСС-эй обкомой секретарь

Ургаса хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Энэ хүдэлмэриие эрхим һайнаар эмхидхэжэ, гүрэндэ таряа худалдаха уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхэ гээшэ манай гол шухала зорилго мүн. Мүнөө жэлэй хуряалга онсо шэнжэтэй. Юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын үйлэдбэрие ашаг ехэтэй болгохо талаар КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэжэ байһан тухайдаа түрүүшын дүнгүүдые гаргаха байнабди.

Баясамаар түрүүшын мэдээсэлнүүд полинуудһаа орожо эхилэнхэй. Ургаса хуряалгын баатарнууд тодоржо байна. Борьёогой совхозой механизаторнуудай хүдэлмэриин дүнгүүд илангаяа һайн гэжэ эпээнтэй хамта тэмдэглээ. Комбайнер В. А. Протасов «ЖВН-10» жаткаар халаан соогоо 105 гектар таряа хадана. Сугтаа хүдэлдэг Алексей Токаревтоёо хамта хоёр үдэр хахад соо 260 гектарай таряа унагааба. Афанасий Леонов халаан соогоо 100 шахуу гектарай таряа хадана. Кирилл Зайцевайшье үрэ дүн баһал һайн даа. Мүн Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Дэрээнэй совхозой механизаторнууд Шагжин, Цыренов гэгшэд ургаса хуряалгые амжалтатайгаар ябуулжа байнхай. Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Улаан Оронго» колхозой механизаторнууд Иван Дамбаев, Иосиф Гармаев гэгшэд нормоёо холо үлүүлэн дүүргэнэ. Иимэ түрүү механизаторнуудые тоолохо болоо һаа, олон.

Һүлөө ехэтэй социалис мүрысөө эмхидхээд, түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэбэл, таряа хуряалгын ябаса улам түргэдэхэ, дэлисэнь үргэдэхэ болоно. Манай хэблэл, радио, агитаторнууд болон пропагандистнар, соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлхэ аргатай, үзүүлхэ ёһотойшье гээшэ.

Соёл сурталай хүдэлмэриин бүхы арга зэбсэгүүдые ургаса хуряалгада зорюулха шухала. Борьёогой совхозой партийна организаци, хүдэлмэришэнэй комитет, дирекци энэ талаар яһала һайн жэшээ харуулна. Комбайнернуудай, трактористнуудай, машинистнуудай, шофернуудай, бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхээд, богонихон болзор соо гээлтэ хоролтогүйгөөр ургасаяа хуряахын, гүрэндэ таряа худалдаха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Эдээнэй уялгаышье ехэ. Тус совхоз 20 мянган центнер таряа худалдаха түсэбтэй һаа, мүнөө 50 мянган центнер таряа худалдаха уялга абаа. Совхозой механизаторнууд хүдэлмэриин 7 үдэр соо таряа хадаад, мүн эды шэнээн саг соо баалнуудые суглуулжа, сохихо гэхэ гү, али ороһото ургамалаа 14 үдэр соо хуряажа дүүргэхээр шиидэнхэй.

Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхын тулада партийна, профсоюзна организацинууд таряашадай дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябу[illegible]. Полевой стан бүхэн соёл сурталай хүдэлмэриин гуламта болонхой. Эндэнь гоё һайханаар зураглан харуулһан плакадууд бии, ажалай алдар габьяагай календарь түхеэрэгдэнхэй. Хуряалгын баатарнуудай нэрэ энээндэ бэшэгдэдэг. Механизатор бүхэнэй абаһан уялга эндэ хаража болоно. Совхозой дирекци, партийна организаци бүхы полевой стануудаа радиотой болгонхой, мүрысөөнэй дүнгүүд тухай, түрүү хүнүүдэй түйлалта тухай радиогоор дамжуулжа байдаг. Бригада бүхэндэ дүршэлтэй коммунист политэмхидхэгшээр табигданхай. «Дайшалхы хуудаһа», «Сахилгаа», «Халаахай» гаргалсадаг, хөөрэлдөө хэдэг юм. Агитбригада полевой стануудаар ябажа байдаг, энээнэй ашаар механизаторнууд ходо лекци шагнадаг, концерт харадаг болонхой. Хамтын халуун эдеэншье бэлэдхэгдэдэг, медицинын хүдэлмэрилэгшэд ходо ябажа байдаг.

Иимэр хүдэлдэг партийна организацинууд, агитколлективүүд, агитаторнууд, соёлой эмхи зургаанууд олон. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй управлениин «Искра» колхозой агитколлектив хуряалгын эхилхэһээ бүри урид полевой стануудые түхеэржэ бэлдээ һэн. «Хуряалга эхилбэ. Таряашад, һайн ябаарайгты!», «Темижбекова механизаторнуудай дүй дүршэл хэрэглээ», «Комбайнер, таряагаа бү гээ: амяарлан хуряа, хоолосуудые суглуулдаг түхеэрэлгэ тодхо», «25 мянган центнер таряа гүрэндэ худалдая!» — иимэрхүү уряанууд Мунхан нютагай полевой станда хадаатай. Энэ хадаа ажалдаа хэрэглэмээр жэшээ мүн.

«Машина һаадгүй ябаал һаа, хуряалгашье урагшатай байха»,— гээд арад зон хэлсэдэг. Ургаса хуряалгын үедэ жатка бүхэн, комбайн бүхэн бүрин хүсөөрөө хүдэлгэгдэхэ ёһотой. Хуряалгын агрегадуудые бүлэг бүлэгөөр ябуулдаг арга хэрэглэжэ, түрүүшүүл техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг гээшэ. Энээнэй ашаар таряа шэрэлгэ түргэдхэгдэдэг, техническэ талаар хангалга һайнаар табигдадаг. Бүлэг бүлэгөөрөө хүдэлхэдөө механизаторнууд бэе бэедээ туһална, гээгдэгшэдые түрүү зэргэдэ таргана бшуу. Ургаса хуряалгын үедэ машина техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэ политическэ хүдэлмэри сүм зорюулагдаха ёһотой. Хуряалгын машинануудые түргэн скоростеор ябуулха, үргэн абасатай жаткануудые хүсэдөөр хүдэлгэхэ мэтын түрүү онол аргануудые агитатор үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, нэбтэрүүлхэ уялгатай. Түрүү дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгөө һаа, тэрэнээ нэбтэрүүлхэдэнь туһалха гэһэн гуримаар агитколлективүүд хүдэлмэреэ эмхидхэхэ болоно.

Һаяшаг мухар-шэбэрэйхид арга боломжоёо тооложо үзөөд, гайхамшагта үүсхэл гаргаа. Эдэнэр 1 миллион 700 мянган пүүд таряа гүрэндэ худалдаха түсэбтэй һаа, мүнөө 2 миллион 745 мянгые худалдаха гэжэ шиидэбэ. Энэ управлениин түрүү ажахынууд: «Коммунизм», «Знамя Ленина», «Родина» колхозууд, Бэшүүрэй совхоз болон бусад ажахынууд гүрэнэй түсэбые 2—3 дахин үлүүлэн дүүргэхэ юм.

Абаһан уялгануудаа бэелүүлхын тулада Мухар-Шэбэрэй партком, колхозууд, совхозуудай партийна организацинууд ойлгууламжын хүдэлмэриин тодорхой түсэб табинхай. 74 политэмхидхэгшэд томилогдоо, хоёр агитпоезд байгуулагдаа, ажахы бүхэндэ агитбригада бии. «Ленинэй зам» газетын редакци ажахынуудта ошожо, газетэнүүдээ гаргахаар шиидэнхэй. «Мухар-Шэбэрэй дайда» гэжэ радиожурнал гаража байха.

Таряан — арадай баялиг мүн. Тиимэһээ энээниие гээхэ ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ, муугаар хадаха мэтээр голодоһоной гараха болоо һаа, олониитын зүгһөө хэмжээн абтаха зэргэтэй.

Ургаса хуряалга дээрэ ябаһан хүнүүдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри эмхидхэхэ гээшэ тон харюусалгатай хэрэг мүн. Энэ хуряалгын үедэ хөөрэлдөөнһөө эхилээд, яряанай журнал хүрэтэр соёлой хүдэлмэриин бүхы онол арга хэрэглэхэ шухала. Үнгэрэгшэ жэлдэ поли дээрэнь түрүүшүүлые магтадаг, соло дуудадаг байгаа. Энэнь болосотой.

Хуряалга дээрэ ябуулагдажа байгаа үрэ ехэтэй ойлгууламжын хүдэлмэриин дүршэл согсолжо, дэлгэрүүлхэ гээшэ партийна комитедүүдэй шухала зорилго мүн. Поли дээрэ хүдэлэгшэдтэ анхарал оролдолго гаргаха, түрүү дүй дүршэл тухай миин лэ яриха бэшэ, харин дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлые урмашуулха, Улаан тугуудые барюулха, мүнгэн шан болон бусад урмашуулха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ шухала.

Хуряалгын дэлисэ улам үргэдэжэ байна. Гэбэшье, үйлэдбэриин зарим парткомууд, зарим колхозууд болон совхозуудай партийна организацинууд таряашадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ёһотоор эмхидхэжэ шаданагүй. Зарим газарта социалис мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй, хуряалгада ябажа байһан хүнүүдэй байра байдал хүсэд һайнаар түхеэрэгдээгүй. Жэшээнь, Хяагтын управлениин Погранична совхозой, Кабанскын, Түнхэнэй үйлэдбэриин управленинүүдэй зарим ажахынуудай партийна организацинууд ойлгууламжын хүдэлмэри ёһо соонь эмхидхээгүй. Эндэхи таряашадай байра байдал һайнаар түхеэрэгдээгүй, культурна эрилтэнь мууса хангагдана.

Буряад ороной колхоз, совхозууд 550 мянган гектарай таряа хуряаха юм. Өөһэдынгөө арга боломжонуудые хаража үзөөд, олон ажахынууд хүдэлмэриин 15—20 үдэр соо таряагаа хуряахаар шиидэнхэй. Бүри һаяхан иимэ далайса тухай бодохын аргагүй байгаа. Мүнөө иимэ үргэн дэлисэ аргатай болонхой. Колхозууд болон совхозууд бүтээсэ ехэтэй техникээр хангагданги. Хаа хаанагүй бүхы машинануудые эрхимээр ашаглабал, манай республика 15—20 үдэр соо ургасаяа хуряажа шадаха аргатай. Энээниие хүнүүдэй шиидхэхэ байһаниинь мэдээтэй. Колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ гайхамшагта хүнүүд — ажал хэрэгэйнгээ мастернууд хүдэлжэ байна. Эдэнэние бүхы хэрэгсэлээр хангаха шухала. Полевой станууд, тоогууд, таряа тушаан абадаг пунктнуудта — ургаса хуряалгын шиидхэгдэжэ байһан газарта соёл сурталай хүдэлмэри сүм гаргаха тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Полевой стан — таряа хуряалгын штаб, политическэ хүдэлмэриин гуламта мүн. Энэ халуун хаһада полевой стан гээшэмнай соёл сурталай эмхи зургаануудай, худалдаа наймаанай, элүүрые сахилгын эмхинүүдэй хүдэлхэ газар мүн. Машинистнуудай, комбайнернуудай, трактористнуудай, шофернуудай бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ, һайнаар амарха эрхэ нүхэсэл олгохо гээшэ эдэнэрэй нангин уялга мүн.

Хүдөөгэй клубууд, библиотеканууд, «Знани» бүлгэмэй эмхинүүд бүхы хүдэлмэреэ агрегадуудта, тоогууд болон полинууд дээгүүр гаргаха ёһотой. Түрүү хүнүүдэй амжалтанууд тухай, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй тогтоолнууд тухай СССР-эй Верховно Советэй IV сессиин Хуулинууд тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ шухала.

Полевой станууд дээрэ таряашадта кино харуулха, һайн концерт табиха, радио дамжуулга эмхидхэхэ, шэнэ газетэ, журналнуудые асаржа байха, ажалшадые алдарта хэрэгүүдтэ зоригжуулхын тулада партийна организацинууд, соёлой эмхинүүд оролдолго гаргаха ёһотой. Манай театрнуудай, филармониин артистнуудые, шефскэ холбоотой промышленна предприятинуудай концертнэ бригаданүүдые полевой станууд дээгүүр хүлеэжэ байнал.

Ойлгууламжын хүдэлмэри эмхидхэхэдээ энэ жэлэй хуряалгын зарим онсо шэнжэнүүдые, бэрхэшээлнүүдые хараадаа абаха шухала. Таряанай эртэ эдеэшэхэдэнь ургаса хуряалгын, гүрэндэ таряа тушаалгын хүдэлмэритэй хамта тэжээл бэлэдхэлгэ, намарай паар хахалалга зэргэшэнэ. Эгээл пимэһээ партийна организацинууд, агитколлективүүд зэргэшэһэн энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулха хэрэгтэ хүдөөгэй ажалшадые зоригжуулха ёһотой.

Партийна комитедүүд, партийна организацинууд ургаса хуряалгын үедэ политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэтээ хамта малшадаа мартаха ёһогүй. Энэ үедэ гүрэндэ мяха, һү болон эдеэ хоолой бусад зүйл худалдаха уялгаяа дүүргэхын, ниитынгэ мал үсхэбэрилэн олошоруулхын түлөө тэмсэл улам үргэдэнэ бшуу. Хонишод, үхэршэд, һаалишад, гахайшад, адуушадай харюусалгатай үе намар ха юм. Эмэ мал бүхэнһөө түл абаха зорилгоор бүхы эхэ малнуудаа урэжүүлхэ шухала. Намартаа малаа һайса таргалуулха хэрэгтэй. Гэбэшье ургаса хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ эрхилхэтээ хамта парткомууд эдэ шухала асуудалнуудые анхаралһаа алдана. Жэшээнь Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ, «Дружба» колхозуудта хонидые искусственнаар урэжүүлгэ муугаар эмхидхэгдэнэ. Тиигэн гэхэдэнь, партийна организацинууд мэргэжэлтэдэй, хонишодой харюусалга, үүргэ дээшэлүүлнэгүй, тэдээнтэй зохихо хүдэлмэри ябуулнагүй.

Соёл сурталай хүдэлмэри таряашадайшье, малшадайшье дунда адли тэгшээр ябуулагдаха зэргэтэй.

Имагтал иигэжэ шадаа һаа, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха, тиигэжэ болохоёо байгаа КПСС-эй ЦК-гай Пленумые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтажа шадахамнай лабтай.

МЯНГАТАНАЙ
магтаалта ажал

ҺАЙНААР АЖАЛЛАҺАН УРМАТАЙ

АДУУЛГАШАН хүн ямар ехэ харюусалгатай хүдэлмэри хэдэг гээшэб! Ажаллажа байхадаа иигэжэ бодохо, иигэжэ һанаха ушар үзэгдэхэшье юм. Хэншье хадаа мал ажал дээрэ хүдэлжэ байхадаа ажалайнгаа алишье талые — хүндэ, хүнгэниинь адаглажа, хамаг бэрхэшээлнүүдыень бэеэрээ туйлажа ябадаг ха юм даа.

Би мал адуулга тухай өөрынгөө һаналые хэлэхэ байнаб. Юу гэхэбши даа: мал адуулгые ямар нэгэн хүнгэн ажал дээрэ заримашуул тоолодог. Минии нэгэтэ Бургалтайн гол уруу морёороо ябажа ябатар, таниха нүхэрни уулзаад мэндэшэлбэ. Хөөрэлдөөбди. Тэд тэрэмни минии хэжэ байһан ажалые тоохогүй шэнги:

— Голой эхиндэ ерээд, амаржа байна гүш даа,— гэжэ һураба.

— Амарха гэжэ юугээ хэлэнэш, мал адуулхада тиимэ хүнгэн юумэ гү?! — гээд, урдаһаань харюусабаб.

Харин зарим хүнүүд малшадые амаралтада байһан шэнги бодоно ха юм. Голой эхиндэ зоожэ ерэхэш. Бэлшээриин һайншье байгаа һаа, малаа миил зүндэнь орхижорхёод байха гүш? Үгы ааб даа. Энэ үдэр хайшань гаргахаб, үглөөдэр хаана бэлшээхэб гэжэ хододоол шэбшэжэ, хүсэлһэндөө хүрэжэ байгаагүйдэ мал таргалха аал. Хэн нэгэнэй амжалта туйлахань бэрхэтэйл байха ха юм.

Энэ жэлдэ бүри хабар байхада 122 толгой эрэ хашарагаа зунай бэлшээридэ гаргаа һэмби. Үбһэтын адагта зуһадаг байратайбди. Эндээл бүхэли зундаа малаа хараад, хүдөөгэй бэлшээридэ адуулаад байгшаб. Нэгэ үдэр Үбһэтын хүнды өөдэ малаа гаргахаш, тиигээд хэдэ хоноһон хойно Нүхэтын соорхойдо абаашахаш. Малнай иигэжэл адуулагдажа байдаг.

Зунай үедэ наратай халуун үдэрэй болоходо һоно, батагана олошорожо, үхэр мал мүртэйгөөр эдеэлжэ шададаггүй. Тиимэ үдэрэй болохые тухайсажа хоноод, малаа бүри эртэ бэлшээридэнь гарганабди. Наранай дээрэ гаража, үдын халуунай оротор хашарагууд садатараа эдеэлээд, үдэртөө ойн һудалаар, һүүдэртэй газараар байлгагдана. Мүнөө жэлдэ бэлшээри гандаагүй даа, гансашье тала газарай бэлшээри һайн бэшэ, мүн ой соогуур үхэр мал адуулхада ёһоор лэ. Үбһэ ногоо ехэтэйл гээшэ. Мүнөө ногоо элбэгтэй сагта бидэнэр малаа һайнаар адуулхые оролдоношьебди. Заримдаа Бургалтайн гол өөдэ бэлшээридэ ябуулагдана. Хашарагуудна саг соогоо үһалагдана. Зундаа бэлшээриин малые ходоо үһалжа байгаагүйдэ, һайнаар эдеэлжэ шададаггүй.

МҮНӨӨ минии харууһалдаг малда шадал хүсэ муутай хашараг нэгэшье байхагүй. Үбэлжэлгын үедэ тураангүйгөөр ондо оруулаад, зунай зүлгэ ногоон дээрэ һайса адуулагдаһан хадаа малнай таргалжа шадаа гээшэ. Зунай эхинһээ хойшо тус тустаа сүүдхын 800—900 граммаар, зарим хашарагууд мянган граммаар шэгнүүрээ нэмээнэ. Һайнаар ажаллаһанай ашаүрэ энээнһээ харагдана.

Зунай үедэ малые таргалуулха гээшэ малшадай өөрын хүсэл оролдоһоо болодог юм. Зарим нэгэн хүнүүд малаа оройтуулжа бэлшээридэ гаргадаг, эртэ асаржа байрадань хаажархидаг. Зунай элдин сагта малые иимэр харууһалжа болохогүй ха юм. Энэ үедэ хаража байһан малаа үдэр һүнигүй адуулжа, һайнаар таргалуулжа, ёһотойл «дааганүүдаа далантай, бүрүүнүүдаа бүлшантай» болгожо абабал, һанаһандаа хүрэхэ, һарбайһанаа абаха гээшэбди. Иимэ зорилго бидэнэршье урдаа табижа ажалланабди.

Манай «Мир» колхоз энэ жэлдэ үхэрэй мяха ехээр тушааха зорилготой. Колхозойнгоо табиһан зорилгые бэелүүлэлсэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлнэбди. Тиигэхэшье ёһотойбди. Малшадай оролдосо үүсхэлтэйгээр ажаллаа һаа, ниитын малай ашаг шэмэ горитой дээшэлхэ, мяха, һү, нооһо жэл бүри ехээр тушаагдаха бшуу.

Колхоздомнай магтаалтай һайнаар ажалладаг малшад бии. Бага Хабшаг гэжэ газарта Сампил Цыденжапов эмэ хашарагуудые хаража байна. Тэрэнэй даадаг мал мүнөө зундаа сүүдхын 800 грамм хүрэтэр, зарим хашарагуудынь хоног бүридэ 900—1000 граммаар нэмээгдэнэ. Хэдэн жэл удаа мал дээрэ хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй болонхой. Малые зунай хабада шадамараар бэлшээжэ һураһан Сампилые «бэрхэ малшан» гэжэ нютагайнь зон хөөрэлдэдэг. Гэр бүлөөрөө мал дээрэ ажаллажа байхадаа энэ хүмнай гүүртынгээ хамаг ажалые хээд, малаа адуулхынгаа хажуугаар үбһэ хулһаяа бэлдэжэ абадаг. Мүнөө ерэхэ үбэл малдаа эдюулхэ үбһөө бэлдэжэ, хэдэн зуугаад центнер үбһэ һурилэлсөөд байна. Зумбагатада зуһажа байдаг Михаил Хогеевой 110 толгой хашараг мүн лэ һайса таргалуулагдаа.

Мүнөө ниитын малда үбһэ тэжээл бэлдэгдэжэ байһан үе. 1-дэхи отделениингээ эбэртэ бодо малда бардам үбһэ тэжээл бэлдэхэ хэрэгтэнь бидэ малшад туһалалсажа, малаа ээлжээгээр адуулаад, үдэртөө үбһэ тармалгада хамһалсажа байнабди.

Би энэ намар гүүртынгээ бүхы хашарагые гүрэндэ тушаахаб. Намарай һэрюу оротор хашараг бүриингөө шэгнүүрые 3,5—4 центнер болгохо зорилготойб. Малай тарган бэлшээриин хүсэн ха юм. Тиимэһээ эдэ хашарагуудаа ногоо элбэгтэй бэлшээридэ үдэр һүнигүй адуулаа һаамни һанаһан хэрэгни бүтэхэ байха.

Б. Цыремпилов,
Зэдын управлениин «Мир» колхозой мал адуулагша.

Химическэ, резинотехническэ, кабельна промышленностьда хэрэглэгдэдэг электрохэмжэлгын приборнууд болон автоматическа оньһо түхеэрэлгэнүүдые Москвагай «Энергоприбор» гэжэ завод бүтээжэ гаргадаг. Предприятиин бүтээһэн продукци Закавказиин республикануудта, Алас Дурна зүг, Сибирь болон Дунда Ази эльгээгдэдэг. Зураг дээрэ: коммунис ажалай ударник В. Крючкова аппаратурые хабсарган суглуулжа байна. ТАСС-ай фотохронико.

ҺАНАҺАН, ХҮСЭҺЭНӨӨ БЭЕЛҮҮЛБЭ

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин түмэр харгы үшөө 250 километрээр ута болгогдобо. Зам харилсаанай министрэй захиралтаар урдань Эрхүүгэй отделениин Мысовая станциһаа Байгал станци хүрэтэрхи участок манай отделениин мэдэлдэ үгтэбэ. Иигэжэ республикымнай газар дайда дээгүүр гарадаг түмэр харгы бүлтадаа Улаан-Үдын отделениин мэдэлэй болонхой.

Мысовая-Байгал станцинуудай хоорондохи участогай харгыгаар поезднуудай ябаса гуримшуулха диспетчерскэ пункт урдань Слюдянка станцида байгаа. Харин энэ участогай Улаан-Үдын отделениин мэдэлдэ үгтэхэдэ, диспетчерскэ пунктые ондоо тээ байгуулха хэрэгтэй болобо. Тиигээгүй һаа поезднуудай ябасые нэгэ тээһээ зүбөөр хүтэлбэрилхэ арга хангагдахагүй, түмэр замай хүдэлмэриин технологи хазагайруулагдаха байгаа. Тиимэһээ диспетчерскэ хүтэлбэриие Улаан-Үдэ станцида асарха гэһэн шиидхэбэри абтаа. Харгы дээрэ поезднуудай аюулгүйгөөр ябаха арга хангахын, мүн диспетчерскэ хүтэлбэри зүбөөр эмхидхэхын тула тусхай хэлхеэ холбоо байгуулха эрилтэ хэгдээ. Тиихэдээ энэ хүдэлмэриие түргэн болзор соо дүүргэхэ хэрэгтэй болоно. Харин иимэ ажал бүтээхэ ёһотой барилгын тусхай организаци эндэ үгы байба. Отделениин хэлхеэ холбооной таһагай начальник нүхэр Рыпцов энэ асуудал тухай өөһэдынгөө хүдэлмэришэдтэй зүбшэн хэлсэжэ, отделениин бүхы ажалда шухала хэрэгтэй хэлхеэ холбоо байгуулха эрилтын табигдаһан тухай мэдээсээ. Ашаглалгын участогай коллектив энэ асуудал тодорхойгоор зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр диспетчерскэ хиналта хангаха түхеэрэлгэ өөһэдынгөө хүсэ шадалаар хабсаргаха гэжэ шиидэбэ.

Түмэр замай харгыда хэрэглэгдэхэ хэлхеэ холбоо һайн шанартайгаар, бүхы эрилтэдэ таарамаар байгуулха гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Тусхай түхеэрэлгэ тодхон хабсаргаха, зарим узелнуудые байгуулха проект нэн түрүүн зохёогдоо. Хэлхеэ холбооной дистанциин начальнигай орлогшо нүхэр Сперанскиин, ахалагша инженернүүд Дубиритэйн, Бабий гэгшэдэй хүтэлбэри доро энэ ажал бүтээгдээ. Хэлхеэ холбоонойхид зохёогдоһон проектын ёһоор хараалһан ажалаа бүтээжэ эхилбэ.

Участогай коллектив эбтэй зэтэйгээр, эршэмтэй шангаар ажаллаба. Ямар харюусалгатай хүдэлмэри дүүргэхэ байһанаа мэдэрһэн хүдэлмэришэд даабаряа бүлтадаа оролдосотой һайнаар дүүргэхые оролдоо. Тэдэнэр

ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ ҺОНИН

хүсэ шадалаа, сүлөөтэй сагаа гамнангүй ажаллаһан байна. Электромеханик М. И. Лопатин Улаан-Үдэ станциһаа хэгдэхэ хиналта хангаха бүхы түхеэрэлгэ гансаараа шахуу бүтээжэ шадаа. Тиихэдээ энэ ажалаа ганса эрхим шанартайгаар хэһэн юм. Хараалагдаһан болзорһоонь урид шухала хүдэлмэри дүүргэхэ гэжэ оролдоһон энэ нүхэр үдэр бүхэндэ 10—12 часай туршада ажаллаа. Ахалагша инженер Поляков, ахалагша электромеханик Киселев гэгшэд ехэ ажал бүтээгээ. Тэдэнэй хүсөөр тусхай түхеэрэлгэ хабсаргагдаба. Энэ түхеэрэлгын ашаар холын участок болохо Улаан-Үдэ — Слюдянка станцинуудай хоорондо диспетчерскэ хиналта хангаха арга олдоһон юм.

Отделениин хэлхеэ холбоошодой эдэбхи үүсхэл, анхарал оролдолго гаргаһанай, эршэмтэй шангаар ажаллаһанай ашаар шухала хэрэгтэй ажал бүтээгдээ, диспетчерскэ хиналта хэхэ арга хангагдаа. Мүнөө диспетчерскэ пункт Улаан-Үдэ станцида байгуулагдаба. Энээнэй ашаар Улаан-Үдын отделениин мэдэлэй түмэр харгын хүдэлмэри нэгэл газарһаа хүтэлбэрилэгдэнэ, гуримшуулагдана. Петровско завод, Наушки станцинуудһаа — Байгал станци хүрэтэрхи бүхы участогаар ябадаг поезднууд Улаан-Үдэ станциин диспетчерскэ пунктын хиналта доро абтанхай. Энэ хадаа поезднуудай һаадгүйгөөр аян замдаа ябаха, локомотивуудаа һайнаар ашаглаха хэрэгтэнь тон шухала удха шанартай.

Түмэр замай отделениин хэлхеэ холбоонойхид харюусалгатай шалгалта барижа шадаа. Энээнһээ урда тусхай барилгын организациин хэдэг ажал өөһэдынгөө хүсэ шадалаар бүтээгээ, шухала хэрэгтэй холбоо байгуулаа. Ехэ ажал һайн шанартайгаар бүтээһэн хэлхеэ холбоошодто баясхалан хүргэгдөө, шагнал барюулагдаа.

М. Соломенный.

Иван Лукьянович Дзюба түмэр замай транспортдо ажаллаһаар 25 жэл болоо. Тэрэ мүнөө Заудинск станцида дежурнаар ажаллаха зуураа коллектив соогоо хүндэтэй, нэрэтэй болоһон юм. Зураг дээрэ: И. Л. Дзюба. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Оньһото түхеэрэлгэ

Вагонуудые угааха тусхай агрегат хоёр жэлэй саада тээ Наушки станцида абтаа һэн. Теэд һая болотор тэрэ ашаглагдангүй, миин байгаа. Энэ агрегат автомат аргаар буулгагдадаг, мүн өөрын электростанцаар хангагдаһан орёо оньһон түхеэрэлгэ юм. Тэрэниие ашаглахын тула түмэр замай линиин рельснүүдэй хоорондохи тала бетоноор хушагдаһан байха ёһотой. Харин Улаан-Үдын отделениин нэгэшье станци, харгы иимэ хушалта үгы дээрэһээ тэрэ түхеэрэлгэ хэрэглэхэ аргагүй байһан.

Иимэ байдал отделениин уралан нарижуулагшадай һанаа зобооһон юм. Энэ үнэтэ түхеэрэлгэ хайшан гэжэ манай эндэхи байдалда хэрэглэхэб, ашаглаха гээшэб гэжэ тэдэнэр һайнаар бодомжолжо үзэбэ. Вагонно таһагай начальник Н. Л. Сонков эдэбхитэй инженер-уралан нарижуулагша гэжэ дэмы суурханагүй. Вагонуудые угааха тусхай агрегат тэрэ зандань манай станцинуудта ашаглаха аргагүй, тиимэһээ станцинуудай байдалда таарахаар тэрэниие хубилгаха гэжэ шиидэһэн байгаа. Энэ һанамжа тухайгаа тэрэ нүхэдтэйгөө зүбшэн хэлсээ. Шэнэ техникые нэбтэрүүлхэ талаар мастер А. Н. Липатников, слесарь-инструментальщик М. А. Соловьев, электромонтернууд В. М. Бахмутов, В. Г. Котланин, электрохабсаргагша В. Г. Пляскин, хүдэлмэришэн В. И. Лезин гэгшэдэй эдэбхитэй туһаламжаар агрегат шэнэдхэн хубилгагдаа. Тэрэнэй электростанци абтаа, мүн автомат аргаар тэрэниие буулгадаг түхеэрэлгэ ашаа тээхэ, буулгаха ажалда хэрэглэгдэдэг болоо. Мүн агрегат хубилгагдажа, вагонуудые угааха ажал оньһожоруулагдаба.

Түмэр харгыгаар ябадаг пассажирнуудые һайнаар хангаха талаар үшөө нэгэ туһа нэмэри хэгдээ. Вагонууд соо ариг сэбэр байхаһаа гадна, газаа таланшье гоё сэбэр, шэнээр шэрдэгдэһэн шэнги толотон гэрэлтэжэ байхадаа зохид, аятай һайн байна ха юм. Иигэжэ Зүүн-Сибириин түмэр замшад Москва-Байгал магистралиие эрхим һайн болгохо мүрысөөндэ шэнэ алхам хэһэн байна.

Л. Ковалевский.

ҮНЭН СЭДЬХЭЛҺЭЭ ЭЛЬГЭЭҺЭН БЭЛЭГ

Н. С. Хрущевой Норвеги айлшалһаһаа хойшо нэгэ һараһаа үлүүхэн болобо.

Ослодо байгаа СССР-эй элшэн сайдай зургаанда, мүн АПН-эй бюродо бэшэгүүд ороһоор лэ байна. Тэрэ бэшэгүүдые эльгээхэдээ, Норвегиин жэнирэй хүнүүд хадаа СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Хрущёвой Норвеги ошоһон ушарые гансал манай арадуудай хоорондохи хани барисаае бүхэлэлгөөр дүүрэхэ бэшэ, харин бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байха хэрэгтэ онсо шухала удха шанартай болохо юм гэһэн сэгнэлтэ үгэнэ. Эдэ бэшэг бэшэгшэдэй нилээд олониинь — эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаадалсаһан хадаа Гитлерэй сэрэгүүдтэ эсэргүүсэн совет хүнүүдтэй хамта ябажа тэмсэһэн тухайгаа хөөрэнэд.

Һаяхан Тенсберг городто һуудаг М. Петерсен гэгшын эльгээһэн бэшэгтэй бэлэг советскэ элшэн сайдай байдаг газарта ерэбэ. Тиихэдээ тэрэ хүн эдэ бүгэдые Никита Сергеевич Хрущевто барюулыт гэжэ гуйһан байгаа. Петерсенэй гэртэхин бүлэнэртэ угаа үнэтэ шухаг юумэ Н. С. Хрущёвто бэлэг болгон барюулха гэһэн хүсэл советскэ правительствые толгойлогшын Норвегидэ айлшалан ошоод байха үедэ түрэһэн байгаа. М. Петерсенэй бэшэг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Ноён Хрущев,

Амар сайн. Үни холо хада Норвегидэ ехэл суутай байһан «Фрам» гэжэ судно харахаяа ошохо үедэтнай тэндэ Танай дүрэ буулгаһан фотозурагуудые газетэнүүдтэ хараһан байгааб. Тиихэдээ хоёр рюмкэ Танда бэлэглэхэ гэһэн хүсэл минии досоо түрэһэн юм. Энэ бишыхан бэлэгни юугээрээ тиимэ шухала удхатай юм гэхэдэ, Фриотьоф Нансен, Рауль Амундсен хоёр 1912 ондо Урда полюс ошожо ерэһэн алдарта аяншалгаяа дүүргэһэнэй һүүлээр энэ хоёр рюмкэ сооһоо ууһан түүхэтэй.

1893—1896 онуудта Нансен, 1912 ондо Свердруп аянда мордохо үедөө мүн лэ тэрэ хоёр рюмкэ абажа ябаһан юм гэдэг. Тиигээд 1912 онһоо хойшо минии түрэлэйхиндэ хамаатай болоод байба. Би энэ хоёр рюмкэ Танда бэлэг болгон барюулхамни.

Танай хото бүлэдэ, мүн Танда өөртэтнай амгалан һайн ажаһуухые хүсэнэб.

Петерсен».

4.8.64

Нээрээшье ехэл һонин бэлэг байгаа юм. Тиимэһээ, эдэ хоёр түүхэтэ амһартын тэрээндэ яагаад дамжан ороһон тухай хөөрэжэ үгэхыень Петерсениие гуйһан байгаабди. Тэрэнь мэдээжэ аяншан Рауль Амундсенэй хани нүхэр Хеммер Ханссен гэдэгтэ үни удаан хамаатай байһан юм ха. Тэрэ хүн Петерсенэй хадамынь болохо байгаа. Хансен гэгшэ Амундсентэй хамта 18 жэлдэ мүльһэн далайгаар аяншалан ябаһан байгаа. Тиихэдээ «Иса», «Фрам» «Мод» гэхэ мэтын корабльнуудаар ябалсажа, Амундсенэй бүхы шухала аяншалгада хабаадалсаһан. Тэрэ хадаа Урда полюсто эгээн түрүүн бууһан табан хүнэй нэгэн байһан юм. Тиигээд наһа барахаһаа урид, 1956 ондо Хелмер Ханссен энэ хоёр рюмкэ өөрынгөө хүрьгэндэ үгэһэн юм ха. Тиигээд Петерсен хадаа Норвегитэй бата барисаатай байдаг гүрэнэй засаг-түрые толгойлогшодо бэлэглэхэ гэһэн байба.

П. ЗЕМКОВ,
АПН-эй корр.
Осло.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной августын 28.

● ҺУУЛАШЫН ҺОНИН ● ТЕЛЕГРАФАЙ МЭДЭЭСЭЛ ●

ХАНИ ЕҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

МНРП-гэй Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь, ...гол Арадай Республикын ...истрнүүдэй Соведэй Түрүү...э Ю. Цеденбал Советскэ ...зда амаржа байһан аад, ...тскэ делегациин гэшүүдтэй ...квада августын 25-да хани ...р уулзаа. Халхын гол ша... Японой империалистнуу... совет монгол зэбсэгтэ хүсэ...эй илаһан түүхэтэ илалтын ...дэрлэлгэдэ аха дүү Мон... орондо ошожо энэ делега... хабаадаһан байгаа.

Армиин генерал А. Л. Гетман делегацие толгойлһон юм. Хэлхеэ холбооной сэрэгүүдэй маршал А. И. Лонов, Советскэ Союзай Геройнууд генерал-лейтенант И. М. Афонин, танково-сэрэгүүдэй генерал-лейтенант М. Ф. Терехин болон байлдаанда хабаадаһан бусад хүнүүдһээ делегаци бүридэһэн.

Нүхэр Цеденбал делегациин гэшүүдые амаршалхадаа, иимэ уулзалга хэжэ байхада ехэ баясхалантай гээд хэлээ. Марксизм-ленинизмын бүгэдые илагша һургаалда, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлдэг монгол-совет хани барисаае тэрэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Монголой хүгжэлтын бүхы шатануудта Советскэ Союзай үзүүлһэн аха дүүгэй, һайн һайхан сэдьхэлэй туһаламжын шиидхэхы удха шанарые нүхэр Цеденбал тэмдэглээ.

Армиин генерал А. Л. Гетман Монгол нютагта делегациин хаа хаанагүй хани халуунаар угтагдаһан тухай мэдүүлээ. Хорин табан жэлэй урда тээ шанга байлдаанай болоһон газарта бүхы Монголойхи шэнги шэнэ ажабайдал зохёон байгуулагдана гээд тэрэ хэлээ.

Хани халуун хөөрэлдөөндэ МНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Н. Лувсанчултэм хабаадалсаа. (ТАСС).

ШЭТЫН ТАРЯАШАДАЙ УЯЛГА

16 миллион пүүдһээ бага бэшэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо таба миллион пүүдээр ехэ ороохо таряа мүнөө жэлдэ Эхэ орондоо үгэхэ гэжэ Шэтын областиин хүдөөгэй ажалшад шиидэһэн байна.

Ургасые хаһа саг соонь хуряахын, гүрэндэ түсэбһөө гадуур таряа худалдахын түлөө мүрысөөн колхоз, совхозуудтань мүнөө дэлгэржэ байнхай. (ТАСС).

СССР-тэхи арадай гэгээрэлэй эмхидхэл тухай Америкын эрдэмтэд хөөрэнэ

...АШИНГТОН. ТАСС-ай корреспон... В. Вашедченко иигэжэ мэдээсэ... 1957 оной октябрьда Газарые той...ниидэхэ хэмэл одонииие Советскэ ...эл дэгдээлгэ совет эрдэмэй, ара...гэгээрэлэй дээдэ шатань байһан. ...онео ехэ удхатай туйлалтын нү... доро Америкын Холбоото Шта... оронойнгоо эрдэм болон арадай ...эрэлэй байдалые дахинаа хаража ...э баатай болоо һэн. Тэрэ сагһаа ...шо манай орондохи арадай гэгээ...й эмхидхэл, тэрэнэй амжалта ...-е саг үргэлжэ һонирхуулдаг бо...ой. Америкын мэргэжэлтэд совет ...ратура шудална, СССР-эй арадай ...рэлэй эмхидхэлтэй танилсахын ... манай орондо ерэнэ.

...мерикын конгрессэй Түлөөлэгшэ... палатын һуралсал, ажалай асуу... шэнжэлхэ комиссиин августын ...о толилһон, «СССР-эй эрдэм бо... техническэ һуралсалай һүүлэй ...муд» гэһэн элидхэл манай ли...тура шудалһанай дүн болоно. ...лсалай талаар Америкын мэргэ...тэд Кларенс Линдквист, Николас ...тянск гэгшэд тиимэ элидхэл бэл... Тэдэнэр 1961 оной намар Совет... Союзда ерэһэн юм.

...үлэй 4 жэлэй турша соо СССР-эй ...э һургуулинуудта абалга 2 дахин ...э гэжэ элидхэлэй авторнууд мэ...нэ. Тиихэдэ научна, техническэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ асуудалда онсо анхарал хандуулагдана. Энэ үе соо научно-шэнжэлэгын хүдэлмэридэ хоёр дахин ехэ мүнгэн һомологдоо. США-гайхиһаа гурба дахин олон инженернүүд СССР-тэ бэлдэгдэнэ. Нэгэ инженерые һургахын хажуугаар 3 гү, али 4 технигые бэлдэхээр түсэблэгдэнэ. СССР-эй хүгжэлтын 20 жэлэй түсэбэй ёһоор, эрдэм, техникэ болон арадай гэгээрэл бүри түргэн хүгжэхөөр хараалагдана гээд элидхэл соо хэлэгдэнэ. Тэрээнһээ үндэһэлэн, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта ажалай бүтээсэ ехээр дээшэлүүлэгдэхэ болоно.

1963 ондо СССР-эй арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ 13,8 миллиард түхэриг гэхэ гү, али бүхы бюджедэй 16 процент шахуунь гаргашалагдаһан байгаа. Эды шэнээн мүнгэн оборонын хэрэгтэ гаргашалагдадаг. Америкын конгрессменүүдэй делегациин гэшүүдые, элидхэлэй авторнуудые эдэ тоо, баримтанууд ехэтэ һонирхуулаа.

Эрдэм болон техникын талаар Советскэ Союзай гаргаһан оролдолгонь эрдэм ухаанай бүхы һалбаринуудта аша үрээ үгэнэ гээд К. Линдквист Н. Рокитянск хоёр тэмдэглэбэ. Энэ тобшололойнгоо зүб байһаниие гэршэлхын тула тэдэнэр Америкын мэдээжэ эрдэмтэдэй мэдүүлгэнүүдые дурдана. «Техникын хүгжэлтын талаар СССР һүүлэй 18 жэл соо асари ехэ амжалта туйлаа»,—гэжэ Станфордско университедэй ректор, доктор Фредерик Терман хэлэнэ. — Россида эрхим зэргын реактивна самолёдууд, ядерна болон атомна бомбонууд бии. Дайн сэрэгтэ, замбуулиниие шэнжэлэлгэдэ хэрэглэгдэхэ түбинүүд хоорондын ракетанууд техникын хүгжэлтын шэнэ шата болоно. Иимэ амжалта ородууд манһаа урид туйлаа. Эдэнэй ракетанууд манайхиһаа ехэ ашаа абаха шадалтай».

«Ородой наукын туйлалтанууд дэлхэй дээрэхи хүсэнэй илгаан хубилжа болохо» гэһэн Принстонско университедэй профессор Джеймс Биллингтоной мэдүүлгые К. Линдквист Н. Рокитянск гэгшэд элидхэл соогоо мүн лэ тэмдэглэнэ.

Өөһэдынгөө ажаглалта, Америкын мэдээжэ эрдэмтэдэй мэдүүлгэнүүдээр үндэһэлэн, элидхэлэй авторнууд иимэ тобшолол хэнэ: «Советскэ Союз эрдэм, техникэ болон арадай гэгээрэлэй талаар хараалһан зорилгоёо заатагүй дүүргэжэ шадаха, эдэ асуудалнуудаар Америкын Холбоото Штадуудые илажашье болохо».

ТАНАЙ АЖАХЫН УРГАСА ХУРЯАГШАД ХЭР ҺАЙНААР ХАНГАГДАНАБ?

ТАРЯАШАД—ГОЛ АНХАРАЛДАМНАЙ

Республиканска больницын главна врач нүхэр АНТОХОНОВОЙ хөөрөөнһөө

Манай республиканска больницынхид үбһэ, таряа хуряалгын эхилһээр хүдөө нютагай эмнэлгын газарнуудтай саг үргэлжын холбоо байгуулаа, тэндэ ямар эрилтэтэй байһыень хараадаа абажа, туһаламжа үзүүлдэг, шухала ушарай тохёолдоо һаа, өөһэдөө колхоз, совхозуудта ошодог, зүбшэл үгэдэг, үбшэнтэниие эмнэлсэдэг гээшэ.

Мүнөө үедэ манай больницаһаа 15 эмнэгшэд колхоз, совхозуудай таряа хуряалга дээрэ ошоод хүдэлжэ байна. Эдэмнай ажалшадта өөһэдөө медицинын али бүхы туһаламжа хүргэхэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхаһаа гадна, өөһэдөө таряа хуряалгада бодотоор хабаадалсана. Энэ сүлөөгүй үеын бууратар тэндээ саашадаашье байха. Фельдшер нүхэр Иванова һаяхан иигэжэ мэдээсээ һэн:

— Полевой стан дээрэ өөрөө саг үргэлжэ байлсаад хүдэлхэдэ бүришье һонин. Эндэ ариг сэбэр үдэр бүри шалгахаш, ниитын хоол баһа харалсахаш. Үбшэлһэн уладта абаһаар лэ туһаламжа үзүүлээдхихэш... Юрэдөө долоон хоног соогоо нэгэ дахин ерэдэгнай ёһо дүүргэһэн шэнги үзэгдэнэ. Эндээ саг үргэлжэ хүдэлжэ байхадаа, бусад полевой станууд дээгүүрээ үдэр бүри шахуу ябажа байхыень нютагай фельдшерые баадханаб.

Энэ хэлээшэнь тон зүб гэжэ һанахаар юм. Илангаяа үбэлжэлгэ, тарилга, хуряалгын түлэг үедэ эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэд ажахы дээгүүр саг үргэлжэ ябаха ёһотой. Гэбэшье, тэдэниие мори унаагаар хангалгые тоодоггүй хүтэлбэрилэгшэд бии... Мүнөө үедэ тиимэ дутагдал дары зайсуулагдаха ёһотой гээшэ. Баһа аймагуудай зарим больницынхид полевой станууд дээгүүр ябаха графигаа өөрын гэмээр һаатуулжархина. Иимэ байдалые баһал зайсуулха шухала.

Манай республиканска больницын олохон врачнууд ээлжээтэ амаралтадаа гаранхай. Мэргэжэлтэднай дутагдаха, тухашархашье ябадал үзэгдэнэ. Тиигэбэшье хүдэлмэрилэгшэднай хүдөө аймагуудаар ябажа үрдинэ. Врач-ревматолог нүхэр Батуева Кабанскын аймагаар һаяхан ябаад ерээ. Тиихэдээ аймагай больницада үбшэнтэниие үзэжэ, заабари захяа үгэхэһөө гадна, хэдэ хэдэн полевой станууд дээгүүр ябажа, таряашадта туһаламжашье һайнаар үзүүлээ. Энээнэйнгээ түлөө ажалшадай зүгһөө баяр баясхаланда хүртөө. Мүн хирург нүхэр Алянова—Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин, врач нүхэр Дурмаева баһа Кабанскын аймагай колхоз, совхозуудаар аяншалаад ерээ. Саашадаа бусадшье аймагуудаар манай мэргэжэлтэд ябаха. Энэмнай миин лэ зүн дагаан бэшэ, харин тусхай түсэб графигай ёһоор бэелүүлэгдэнэ.

Манай түбэй больница бүхы дээрээ 600 хүниие нэгэ доро абажа эмнэхэ байрануудтай юм. Тэдэнэй 400-ниинь хүдөөгэй ажалшадта хүртэдэг. Тиимэһээ хүдөө нютагуудта хүдэлжэ байтараа үбшэнэй шалтагаанаар ерэһэн уладые хамагай түрүүн, ямаршье ээлжээнһээ гадуур хүлеэн абадагбди.

Манай мэдэлдэ мүнөө үедэ 3 самолёт болон вертолёт үгтэнхэй. Эдээгээрээ эмшэднай холо дүтыншье нютагуудта ниидэн ошожо, үбшэлһэн хүндэ саг дары туһалдаг гү, али тэрэниие Улаан-Үдэдэ асардаг. Баһа түргэн туһаламжын 4 автомашинанууд түрүүшын дуунаар лэ хүдөө нютагуудаар ябажа байдаг.

Хэжэ, бүтээжэ байһан юумэмнай гансашье энэ бэшэ юм аабза.

Сэхыень хэлэхэдэ, бүхы хаба шадал соогоо хүдэлжэ байна гээшэлди даа.

СССР-эй АТОМАЙ ХҮСЭ ХЭРЭГЛЭХЭ ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕДТЭ

СССР-эй атомай хүсэ хэрэглэхэ талаар гүрэнэй комитедтэ ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ мэдээсээ. Научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэриин программын ёһоор И. В. Курчатовай нэрэмжэтэ атомна хүсэнэй институт дулаанай хүсые электрын хүсэн болгожо сэхэ хубилгадаг туршалгын ядерна түхеэрэлгые 1964 оной августын 14-дэ ашаглалгада үгөө.

И. В. Курчатовай нэрэмжэтэ атомай хүсэнэй институдай, физико-техническэ институдай, Харьковай физико-техническэ институдай, СССР-эй атомай хүсэ хэрэглэхэ гүрэнэй комитедэй бусад организацинуудай эрдэмтэд, инженернүүд иимэ түхеэрэлгые түрүүн бүтээбэ. (ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ городой нарайлалгын байшангай эрхим акушерка нүхэр Е. К. Марманова үбшэнтэниие үзэжэ байна. Тэрэ хадаа гушаад жэлдэ акушеркээр хүдэлнэ.
Р. ЦЫБИКОВЭЙ фото.

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭД

Республикымнай элүүрые хамгаалгын министерствэдэ эдэ үдэрнүүдтэ нэгэ ондоотойхон, хүхюутай.

— Амараар... Та али институтһаа ерэбэ гээшэбта? Нютаг хаанахиб? — гэһэн хөөрэлдөөн министртэ ороходо хүнүүдэй дунда соностоно. Эдэмнай хэд гээшэб гэхэдэ, Томскын, Эрхүүгэй, Шэтын болон бусад хотонуудта медицинскэ дээдэ һургуули дүүргэжэ ерэһэн залуу эмнэгшэд хаям.

Теэдшье энэ жэлдэ медицинскэ дээдэ һургуули дүүргэгшэдһээ 120-оод хүн манай республикада ерээд байна. Тэдэнэй дунда хирургнууд, терапевтнүүд, стоматологууд болон бусад мэргэжэлтэд бии.

Селенга поселогтохи район хоорондын больницада хүдэлхэ улад булта залуушуул. Целлюлозо-картоной комбинат баригшадые хангахын тула тэндэ арба гаран залуу мэргэжэлтэд саг үргэлжэ хүдэлхөөр ошохонь.

ХАРИИН ГҮРЭНЭЙ ЗАХИЛ

Энээнһээ урда Байгалай модоной баазын продукци Зам харилсаанай министерствын мэдэлэй предприяти, отделенинүүдтэ эльгээгдэһэн байгаа. Тус баазынхид түмэр замай харгыда хэрэглэгдэхэ шпала һайн шанартайгаар бэлэдхэхэ зорилго урдаа табяад, министерствын захилые саг болзор соонь дүүргэхэ гэжэ оролдоо.

Харин энэ жэлдэ баазын коллективэй урда ехэ харюусалгатай зорилго табигдаба. Англиин захилаар шпала бэлэдхэхэ даабари тэдэндэ үгтөө. Хариин гүрэндэ эльгээгдэхэ продукци эрхим шанартай, техническэ бүхы эрилтэдэ таарахаар бэлэдхэгдэхэ ёһотой. Тиимэһээ баазын коллектив иимэ даабари абахадаа, тэрэниие хайшан гэжэ хюрөөдэхэ, шпалын шанар һайжаруулха тухай һайнаар бодомжолжо үзэбэ. Хариин гүрэнэй захилые 2-дохи шпалазаводойхид дүүргэхэ болобо. Мастер коммунист Тананыхин, бригадир Чечеков гэгшэдэй хүтэлбэри доро комплексно бригада эмхидхэгдээ, үйлэдбэридэ зарим тэды хубилалта хэгдэһэн байна.

Баазын коллектив түрүүшынгээ иимэ харюусалгатай даабари амжалтатайгаар дүүргэбэ. Августын түрүүшын хахадай даабари хоёр хоногоор болзорһоонь уридшалан, 109,2 процент дүүргэгдээ. Ондоо гүрэндэ эльгээгдэхэ шпалын шанар шалгахын тула үнинэй хүдэлмэришэн, дүй дүршэлтэй нүхэр Т. Н. Шмаков эндэ уригдаа. Баазада хэдэн жэл соо һайнаар ажаллажа, һаяхан пенсидэ гараһан энэ нүхэр иимэ харюусалгатай даабариин абтахада, дахинаа ажалдаа бусажа, хариин гүрэндэ эльгээгдэхэ продукциин шанар шалгана, өөрынгөө дүй дүршэлдэ залуу хүдэлмэришэдые һургана.

Совет предприятинуудай продукци ганса эрхим шанартай байха ёһотой гэһэн эрилтэ дүүргэн баазын коллектив ажаллана. Тэдэнэй июнь, июль соо бүтээжэ эльгээһэн продукци Англиин предприятинуудта тушаагдажа абтаа. Эндэхи хүдэлмэришэд ондоо гүрэнүүдтэ эльгээгдэхэ продукци ямаршье һаадгүйгөөр бүтээжэ шадаха, мүн харюусалгатай даабари дүүргэхэ арга боломжотой байһанаа харуулба.

Н. Кутиков.

АЖАЛҺАА ҺАМШАХАГҮЙЛ

Манай эмнэлгын хүдэлмэрилэгшэд һүүлэй үедэ илангаяа үүсхэл ехэтэйгээр ажаллажа байнхай. Тэдэнэр колхоз, совхоздо хүдэлэгшэдые һайнаар хангахын түлөө оролдоно. Врачнууд нүхэд В. И. Поськов (Удинск тосхон), Н. Г. Пономарева (Наран), О. А. Котова (Дээдэ Тальцы), Самбуева О. И. (Хори) болон бусад тусхай график табижа, долоон хоног бүхэндэ мал ажалай фермэнүүд, үбһэ болон таряа хуряалга дээгүүр ябана. Тиихэдээ илангаяа полевой станууд дээрэ хүдэлжэ байгаашад тушаа онсо анхарал хандуулжа, тэндэ лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Терапевт, стоматолог гэхэ мэтын мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн бригада тогтоогдоо. Тэрэмнай долоон хоног соогоо 2—3 дахин участогууд дээгүүрэ ябадаг. Врачнууд соо һоо нүхэр Самбуева О. И. тухай онсо тогтожо хөөрэе. Тэрэ һаяшаг «Улаан партизан», Булам тосхонуудаар, полевой станууд дээгүүр аяншалжа ерээ. Тиихэдээ олохон хүнүүдтэй уулзаһан, хүдэлмэриин эрхэ байдалые болон ариг сэбэрые шалгаһан, хэдэн үбшэнтэниие элирүүлжэ, эмнэлгэдэ эльгээһэн. Булан шадархи үбһэ хуряагшадай бригада ошоходоо, тэндэ ариг сэбэрэй талаар шанга эрилтэ табяа. Юуб гэхэдэ, байрынь гэрэн хана, шала гэхэ мэтэ тооһо шоройдо дарагдаһан — айхабтар зүдэрүү байгаа бшуу. Мүн мылэ, нюурай аршуул үгы, аптечкэньшье хооһоршоһон байгаа хаям. Иимэ дутуу дундануудыень сүм элирүүлжэ, нүхэр Самбуева совхозой дирекциин, профсоюзай эмхиин урда шангахан эрилтэ табяа. Ажалаа гансашье энээгээр хизаарлаагүй: олохон хүнүүдые үзөө, тэдээндэ заабари, захяашье үгөө. Тэрэшэлэн нүхэр Самбуева ондоо газарнуудаар, хэдэ хэдэн полевой стануудаар аяншалжа, ариг сэбэрыень шалгаа.

Улаан Одон һууринай дэргэдэхи полевой станай байра баһал болбосон ёһоор түхеэрэгдээгүй, механизаторнуудынь шала дээрэ унтадаг байба. Тэндэ аптечкэ, мылэ, нюурай аршуул гэхэ мэтэ юрэдөө олдобогүй. Дахинаа тэндэ ерэхэдэмнай, дурсагдаһан дутагдалнуудынь сүм усадхагдаһан байгаа һэн. Гадна Дундада, Заха, Субатын полевой станууд дээгүүр хэдэ дахин ябажа, дутуу дунданууддыень элирүүлһэн, тэндэ аюул, эбэртэлгэ зайсуулха тухай болон бусад темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөбди.

Тэрэшэлэн бэшэшье врачнуудай ехэл эрмэлзэл оролдосотойгоор хүдэлжэ, малшад таряашадаа жэншэдгүй һайнаар хангахые оролдоно.

Гэбэшье таряа хуряалгын дүүрэтэр хэхэ юумэмнай үшөөл ехэ. Тусхай маршрут табинхайбди. Эмнэгшэдээ дүүрэн хүсэн соонь хэрэглэжэ, бүхы полевой станууд дээгүүр ябуулха, механизаторнуудай дунда үбшэнһөө һэргылэмжын хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулхабди.

Бүхы ажалшадайнгаа элүүр энхэ ябажа, аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлхын тула оролдохобди.

И. БОЛДОЕВ,
Хоринн аймагай больницын ахалагша врач.

Улаан-Удын барилгын училищи дүүргэһэнэй һүүлээр Валентина Сластина шулуушанаар ажаллана. Мүнөө известняк болбосоруулха фабрикын («Татарский ключ») барилгада хүдэлнэ. Зураг дээрэ: В. Сластина.
В. ОСТРОВСКИИН фото.

ХҮЛЕЭҺЭЭР ЗАНДААБДИ

Хорин аймагай Ородой Адаг тосхондо яһала олон айлнууд ажаһуудаг, тэндэ олон хүнүүд ошожо ерэжэшье байдаг. Гэбэшье мүнөө хүрэтэр энээ руумнай автобус ябадаггүй. Хэды яаралтай хэрэгэй тохёолдобошье, морёор лэ махажа, сагаа ехээр хаяха баримтанууд үзэгдэһөөр. Хүн зоншье гомдодог болонхой. Иимэ байдал тухай аймагай Соведэй депутат—манай һунгамал нүхэр Дондок Дашиевич Дугаровта нэгэнтэ бэшэ һануулагдаһан байха. Теэд мүнөө хүрэтэр юуншье бүтэнэгүй. Тэрэшэлэн манай эндэхи харгы үни сагһаа хойшо заһагданагүй. Мүнөө орооһо таряагаа шэрэхэдэмнай бэрхэтэйшэг байна. Мүн автобус ябуулхашье гээ һаа, пассажирнуудта таарамжагүй байха.

Ажаһуудалаймнай энэ эрилтэ тушаа манай депутат нүхэр Дугаров анхархаяа яана гээшэб.

Р. Мункуев.

ЖУРНАЛИСТЫН БЛОКНОДҺОО

ХАНИ БАРИСААНАЙ ЗАМААР

ЭГЭЭН ТҮРҮҮШЫНХЕЭ зургаан жэлэй саада тээ Афганистан ошоо бэлэйб. Тэрэ үедэ «ТУ—104» бидэниие Ташкент хүрэтэр лэ абаашаа һэн. Хоёр мотоортой бишыхан самолёт тэндэһээ Кабул хүрэтэр ябадаг байгаа. Гиндукушай үндэр хабсагайнуудые дабаад, бууха тээшээ шэглэбэ. Ниислэлдэнь ороходо гоё зам гэжэ һанаһамнай, аэродромой ногоон талмай, бирагүйхэн барилганууд байшоо бэлэй. Кабулай гансахан гудамжань асфальтаар хушаатай, тэндэхи тэмээн хамбын замда һаалта хэдэг байһан. Үдэшэндөө хотын олонхи хубинь бараг бүрэгэр болошодог байгаа.

Мүнөө уласхоорондын шэнэ аэропортын бетон хушалтатай харгынууд дээрэ мантан томо «ИЛ—18» бууна. Шэл болон бетоноор баригдаһан аэровокзалай гоё һайхан байшан соо таатай зохид мебель табяатай.

Афганистанай ниислэл танигдахаар бэшэ болоо. Асфальт хушалтатай гудамжанууд, шэнэ байшангууд, автомашина болон автобусуудай һубаса, һүниин һаруул гэрэл — мүнөө үеын Кабул иимэ. Бэрээдүйдэ энэ хотын хубилгагдаха проектые харааб. Паркнуудтай, ажаһуудалай-болбосон эмхи зургаануудтай шэнэ районууд энэ хотые Зүүн зүгэй гоё һайхан ниислэлнүүдэй нэгэн болгохо.

Зургаан жэл гээшэ бүхэли арадай түүхэдэ багахан саг ааб даа. Зүгөөр энэ үе соо Афганистан ехээр хубилаа. «Экономикоо залан ударидаха» политикын бодото дээрээ эдэбхитэйгээр бэелүүлэгдэхэдэнь, иимэ хубилалта болол захалаа бшуу.

Экономическа түсэбүүдээ бэелүүлхэдэнь Советскэ Союз ехэ туһа хүргөө. Манай ороной туһаламжаар асфальт бетоной завод баригдаһан; совет мэргэжэлтэд Кабулые болбосон түхэлтэй болгоходонь хабаадалсаһан байна. Афганистанай архитекторнүүд, инженернүүдтэй хамта ниислэлыень шэнэдхэн байгуулха проект зохёолсоо. Мүн СССР-эй правительствын бэлэглэһэн барилгын комбинат тус проект бэелүүлгын хүсэтэ баазань болож үгөө. Ниислэлэй шэнэ аэродром барихада хэрэгтэй материал болон техникэ манай оронһоо эльгээгдээ.

Башенна крангүй, бульдозергүй, экскаваторгүй һаа, мүнөө Афганистан ямар байха һэм гэжэ ойлгохонь бэрхэтэй. Промышленна предприятинууд, электростанцинууд баригдана, харгынууд, хүүргэнүүд табигдана...

СССР-эй һайхан сэдьхэлэй политическэ ямаршье эрилтэгүй туһаламжые эрхэ сүлөөдэ, бэеэ даанхай байдалда дуратай афганецууд үндэрөөр сэгнэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ гол мүрэнэй Ширхан гэжэ ехэ порт, Пули-Хурмида электростанци барихадань совет мэргэжэлтэд туһалаа. Бүри ехэ хүсэтэй ондоо ГЭС Наглуда баригдажа байна. Джангалагтахи автомобиль-заһабарилгын завод үнинэй хүдэлжэ байнхай. Кабулай хилээмэнэй комбинат суутай болоо. Эдэ барилганууд СССР-эй туһаламжаар баригдаһан байна.

Совет мэргэжэлтэд Афганистанай хойто зүгтэ байгаалиин газай айхабтар ехэ нөөсэ олоо. Афганистанда үгтэһэн совет урьһаламжын бусаалта түлөөһэн болгогдон, «сэнхир» түлишэнь трубопроводоор дамжуулагдажа СССР-тэ эльгээгдэхэ юм. Энэмнай хоёр талада ашагтай.

Урда зүгэйнгөө хүршын олохон районуудта Советскэ Союзай туһаламжаар бүтээгдэжэ байһан барилганууд дээгүүр—Тургунди—Герат — Кандагар гэжэ 680 километр утатай бетон харгын барилга, хэдэн мянган гектар гандадаг газар уһалха Джелалабадай канал, нефть бэдэржэ байһан газарнууд, бусад барилганууд дээгүүр ябааб. Барилга бүхэндэ нягта хани холбооной, харилсан туһалалсалгын оршон байдал элеэр харагдажа байдаг.

Ороной хойто провинцинуудтай Кабулые холбохо Гиндукушай харгын барилга илангаяа һонирхолтой. Мүнөө энэ харгын барилгашад угаа ехэ хүдэлмэри дүүргэжэ байнхай. Мүнхэ саһан малгайтай Гиндукушай мантан үндэр хаданууд зунай аайма халуундашье хамбын дабашагүй түбэгтэй байдаг байһаар. Үбэлдөө эгээн зоримгой ганса нэгэ хүн ами наһантаяа тэнсүүлжэ энэ замаар дабшадаг байһан.

Афганистанай правительство харгы бариит гэһэн дурадхалтайгаар баруун оронуудай элдэб фирмэнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ хандаһан байха. Теэд ерэһэн лэ инженернүүд дабагдашагүй хабсагайнуудые харамсаараа толгойгоо һэжэдэг һэн гэнэ. Хэдэн жэлэй үеэр совет мэргэжэлтэд тэндэ ошоһон юм. Тэдэнэр Афганистанай хүдэлмэришэдтэй хамта Гиндукушай гүн худар үсэд нэтэрүүгээр добтолон, алхам алхамаар ахин дабажа эхилээ бэлэй. Тэһэлдэг зүйлнүүдые хэрэглэн, харгын метр бүхэниие шахуу сэбэрлэхэ зэргэтэй болодог байгаа. Тиигэжэ хэһэн юумыень саһанай хэмхэрдэһэн хушажархидаг байһан. Тиигэбэшье барилгашад сухаряагүй. Харгышадта туһалхаяа Москвагай метрогой барилгашад ерээ һэн. Тэдэнэр 3,5 мянган метр үндэр хадануудые сүмэ сохижо, 2,5 километр тоннель бариха зэргэтэй байгаа. Хүдэлмэреэ гансада хоёр талаһаань—хойноһоонь, урдаһаань захалһан юм. Совет болон афганистан хүдэлмэришэд үдэр бүри, недели бүхэндэ урда урдаһаа дабшаба. Һалхи шуурганшье, янгинама хүйтэншье эдэниие зогсоогоогүй. Зориһондоо хүрэжэ, һанаһанаа абаа! Һүүлшын тэһэрэлгэ нэрьежэ, һүүлшын кубометр шулуу шорой зөөгдөөд, хоёр тэээһээ добтолһон харгышад уулзаһан юм.

Энэнь бүхы Афганистандаа машэ ехэ баяр найр болоо. Тиигээд Кабулһаа хойшолһон харгы 200 километрээр агшаагдаа. Үнэндөө гол шухала юумэнь юуб гэхэдэ, энэ харгыгаар ямаршье сагта ябахада аюулгүй болоо. Афганистанай хоёрдохи табан жэлэй түсэб дүүргэлгын ашаанууд мүнөө ороной үргэн ехэ районууд худар һаадгүй абаашагдана.

Иимэ түхэлэй барилга үсөөн юм. Афганецуудшье, эдэнэртэ туһалһан совет хүнүүдшье энээгээр омогорхоно.

Гиндукуш уулые һэтэ нэбтэ малтажа ханха харгы бариһан хэдэ мянган афган хүдэлмэришэд совет мэргэжэлтэдэй дүй дүршэлые хэрэглэн, механизаторнуудхаргышадай орёо бэрхэ мэргэжэл шудалһандаа баһал ехээр омогорхон хөөрэнэд.

Эгээл тиимэһээ мүнөө Афганистанда ябаһан лэ газартатнай «шоурави» гэжэ хэлэхыень дуулахат. Совет гэһэн энэ үгэнь хани, нүхэр, багша... гэхэ мэтэ һайн һайхан удхатайгаар хэлэгдэнэ.

Ю. ВОЛКОВ, (АПН).

Кабул—Москва.

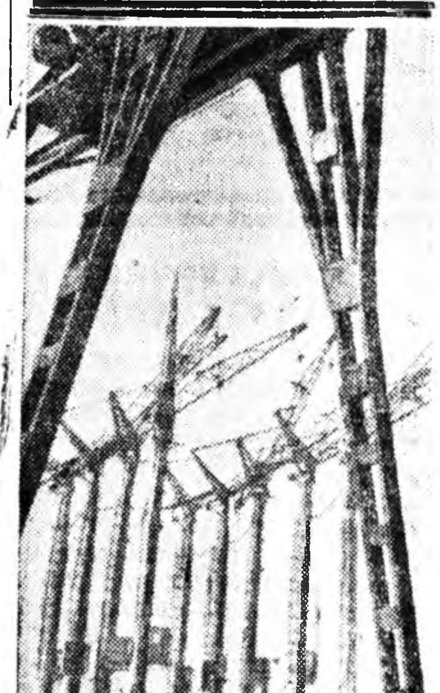

МОСКВА. Карачаровска механическа заводой башенна кранууд ниидэхэеэ байһан шэнгээр огторгой өөдэ шоройлдоно. Эдэ кранууд заводой хабсаргалгын лини дээрэ үни удаан байдаггүй, ниислэлэй болон Москва шадарай шэнэ барилгануудай талмайнуудта түргэ түргэнөөр эльгээгдэжэл байдаг. Эдэ крануудые задалангүйгөөр заводһоо ондоо тээшэнь, нэгэ газарһаа нүгөөдэдэнь зөөлгэн абаашаха аргатай. Зураг дээрэ: заводой хабсаргалгын лини дээрэ башенна кранууд харагдажа байна.
ТАСС-ай фотохронико.

ХОЙТО-БАЙГАЛАЙ ОРОШОД

Ужам дэлюун Буряад ороноймнай холын Хойто-Байгалай аймагай Кындигэрэй сельсоведэй «Дружба» колхоз бугануудые үсхэбэрилдэг томохон фермэтэй. Буга үсхэбэрилгын ажахые амжалтатайгаар хүгжөөһэнэйнгөө түлөө энэ колхоз СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай Выставкэдэ хабаадалсаһан юм. Мүнөө фермэ дээрэнь 1013 толгой буганууд тоологдоно. Байгша ондо 332 толгой түл абаад, гарза хоролтогүйгөөр маллажа байха юм. Энэнь 100 һогоон бүриһөө 85 түл абаһан болоно. Бугануудые харууһалан үсхэбэрилхэ ажалай дүй дүршэлөөр баян хуушанай орошон, коммунист Аркадий Петрович Лекарев гэгшэ фермые даагшаар хүдэлнэ. Энэ сусаршагүй зоригтой хүнэй оролдолгын ашаар оро үсхэбэрилхэ түсэбөө тус колхоз жэлһээ жэл бүри дүүргэдэг байна.

Хойто районуудай байдалаар, буга үсхэбэрилгэ эндэхи колхозуудай экономикын гол һалбаринь болоно. Буганууд тон хямда сэнтэй мяха, арһа, һү үгэдэг байна бшуу. Тэдэнние харууһалха ажалынь тоншье хүнгэхэн ха юм. Юуб гэхэдэ буганууд жэлэй дүрбэн сагта бэлшэжэ, ямаршье өөрэ тэжээл, хүшэр харууһалга хэрэглэдэггүй, хашаа хорёошье баридаггүй. Гансахан һайн тэжээлтэй газарта адуулан, шоно арьяатанай аюулһаа хамгаалха хэрэгтэй. Тиэд дүй дүршэл ехэтэй орошод Георгий Максимович Платонов, Татьяна Ивановна Шангина, комсомол хүбүүн Владимир Планов гэгшэд бугануудаа зүбөөр харууһалан, бэлшээриин һайнине гүйсэд ашаглажа, арьяатанһаа хамгаалан тэдэнэйнгээ тоо толгойе жэл бүри олошоруулна, ашаг шэмэ ехэтэй болгожо шадана.

Бугануудаар ашаа зөөхэдэ ой тайга, дабаа дабшатай газарай байдалда тон тааруу байдаг. Тиимэһээ оронуудые ой тайгын корабльнууд гэжэ нэрлэмээр. Тэдээндэ уулын орьёл шулуушье, унанги нүүлэтэй бүртагшье, үһа намагшье һаад түбэг ушаруулдаггүй ха юм. «Ангуушадайшье ябажа шадахагүй газар—ашаатай бугануудта һаад бэшэ» гэжэ хойто нютагуудта хөөрэлдэдэг. Энэнь яаха аргагүй зүб юм. «Дружба» колхозой олзо доходойнь нилээд ехэхэн хуби бугануудаар ашаа зөөлгэһөө оруулагдана. Зунай үедэ ашаа тээһэн һүрэг бугануудые дүй дүршэл ехэтэй газаршалай хүтэлэн, Байгалай хойто гүн хүбшын тайга руу ябахыень харахат. Эдэнэр хойто зүгэй Чая, Миня, Зүүн Мама, Чуя голнуудай эхеэр ажалладаг геологическа партинуудай ашаа зөөнэ. Мүнөө Буряад оронойнай хойто нютагуудтахи ой тайга соогуур дайдын баялигуудые шэнжэлэгшэдгеологуудые ханган 140 бугаар ашаа зөөжэ байха юм. Эдэнние хуушанай элитэ газаршад, зам заагаашад—Евгений Тихонович Ганюгин, Евгений Павлович Симорчин хүтэлбэрилнэ.

Б. ОЛЕНИН.

Энэ зураг дээрэ республикын холын аймагуудай Хойто-Байгалай «Победа», Баунтын «Рассвет» колхозой түрүү һаалишад Любовь Клемешова, Галя Гурожапова гэгшэд харуулагдана. Хахад жэлэй туршада Люба үнеэн бүриһөө 1250 литр, Галя—1150 литр һү һаагаа. Эдэнэр һаяхан Улаан-Үдэ ерэжэ танилсаба.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ (Чикментскэ областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ эльгээһэн амаршалга). КПСС-эй обкомдо (Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Дружба» болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта хонидой искусственна үрэжүүлгын муугаар ябуулагдажа байһан тухай). Хурамхаанай кустын таряа тушаан абаха пунктын ажалай эмхидхэл тухай Г. Субботиной корреспонденци; Сошордомо дохёо—«Автомашинанууд гаражһаа гарабагүй.»

Хоёрдохи хуудаһанда: КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь Д. Раднаевай «Соёл сурталай хүдэлмэридэ үргэн дэлисэ» гэһэн статья соо таряашад, малшадай дунда ниитэ-политическэ болон соёл болбосоролой хүдэлмэриие саашадань улам хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлэн ябуулха тухай хэлэгдэнэ. Газетын штатнабэшэ таһагые эрхилэгшэ М. Соломенныи «Нэгэ оролдолго—нэгэ харюусалга» гэһэн корреспонденци. Г. Коневинэй «Мүрысөөнэй дүлэн улам шангадана» гэһэн тэмдэглэл. Фоторепортаж—түрэл орон доторнай. «Кабанскын кооператорнууд, танай түлөө эшэмээр байнал» гэһэн Д. Массовичай бэшэг.

Гурбадахи хуудаһанда: Эрхүүгэй финансова экономическа институдай проректор Д. Оглоблиной «Романтика ба экономико» гэһэн корреспонденци. «Молекулэй хэмжээндэхи ажабайдал» гэһэн гаршаг доро һаяшаг Москвада болоод дүүрэһэн биохимигүүдэй Бүхэдэлхэйн хуралдаан тухай корреспонденци. Уласхоорондын байдал тухай ТАСС-ай корреспондентнэрэй мэдээсэһэн элдэб һонин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Дахин уулзатараа баяртай, баян дэлгэр, зулгы һайхан зунай саг» гэһэн юрэнхы гаршаг доро Г. Владимировай «Сэсэрлиг, огородуудһаа—наймаанай таг дээрэ», С. Ашихминай «Эжын оролдолгонууд» болон бусад һонин материалнууд толилогдоо.

Людмила Василькова хоёрдохи жэлээ № 5 СМУ-гэй штукатурщигаар ажаллана. Тэрэ уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, үдэшын индустриальна техникумдэ һуралсадаг, комсомолой комитедэй гэшүүн юм. Зураг дээрэ: Л. Василькова.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

„Агитаторай блокнот"

КПСС-эй Буряадай обкомой үзэл сурталай таһагай хэблэдэг «Агитаторай блокнодой» 15-дахи номер хэблэн гаргагдаба.

1964 ондо эдеэ хоолой продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй абаһан уялгануудаар номер эхилнэ.

Удаань «Агитатор, шинии байха газар—полидо!» гэһэн статья толилогдонхой. Таряа хуряалгын үедэ агитаторнуудай хэхэ ажал хүдэлмэри тухай энэ статья соо хэлэгдэһэн байна. «Үйлэдбэриин түрүүшүүлдэ алдар соло!» гэжэ статья соо долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түрүүшын хахадта һайнаар хүдэлһэн хүдөөгэй ажалшадай амжалтанууд тобшохоноор бэшэгдэһэн байна. Тэдэнэр малайнгаа ашаг шэмэ нилээд ехээр дээшэлүүлжэ шадаһан байгаа.

Коммунис ажаһуудалай түлөө гэһэн гаршаг доро «Эбтэй бүлэ» гэжэ И. Осинскиин статья толилогдонхой.

Хөөрэлдөөндэ хэрэглэ гэһэн бүлэг доро СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ЦСУ-гэй, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ЦСУ-гэй мэдээсэлнүүдһээ абтаһан гол шухала тоонууд толилогдоһон байна.

Фашис дарлалтаһаа Румыниие сүлөөлһөөр 20 жэлэй ойдо зорюулагдажа, «Байгуулалтын жэлнүүд» гэһэн Е. Киселевой статья блокнодой түгэсхэлдэ толилогдонхой.

Сагай байдал

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, хура бороо орохогүй. Баруун тээһээ һулахаанаар һалхилха. Байгал шадарай болон урда захын нютагуудаар 16—21, бусад нютагуудаар 20—25, Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 9—11, үдэртөө 20—22 градус дулаан болохо.

Августын 29, 30-най үдэрнүүдтэ Буряад ороной нютаг дэбисхэр дээрэ үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудаар бага зэргэ бороо орохо. Баруун хойноһоо дунда зэргээр һалхилха. Һуниндөө 5—10, үдэртөө 19—24 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

АРБАН НЭГЭН МИЛЛИОН ДОЛЛАРОЙ СЭНТЭЙ ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ХЭЛСЭЭН

Харгы барилгын совет олон машинануудые Пакистан худалдан абаба

Һаяхан Москвада ерэһэн Пакистанай делегациин толгойлогшо—Баруун Пакистанай хүдөө ажахые хүгжөөхэ корпорациин түрүүлэгшэ генерал Малик Хак Наваз гэгшэ барилгын, харгын машинануудай уласхоорондын выставкын Пресс-центрэй корреспонденттэй уулзажа, хэдэ хэдэн асуудалнуудтань харюу үгөө.

Корреспондентын асуудалнуудые, Пакистанай түлөөлэгшын харюунуудые эндэ толилбобди.

— Совет ниислэлдэ Танай ерэһэн зорилго юуб?

—Манда тон шухала контракт баталхын тула СССР-тэ ерээбди. Пакистан 11 миллион долларой сэнтэй харгын машинануудые, барилгын бусад техникэ худалдан абаа.

— Москвада, СССР-эй бусад хотонуудта ерэхэдээ, хүдөө ажахын машинануудай үйлэдбэрилгэтэй танилсаха, Пакистанда һайн хэрэглэжэ боломоор машинануудые шэлэн абаха хүсэлтэйбди.

Барилгын техникэтэй танилсаха үргэн ехэ арга боломжо бидэнэртэ олгогдоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Машинануудые харахаһаа гадна, мүн колхозой поли дээрэ тэдэнэй хүдэлхые хараабди. Тиихэдээ машинануудай юу хэжэ шадаха байһаниие хүсэд мэдэхэ, шэлэхэ арга олдоо гэжэ Та ойлгоно ёһотойт.

— Ямар конструкцинууд дээрэ тогтоһоноо Та хэлэжэ болохо гээшэ гүт?

— Совет мэргэжэлтэд, машина ашагладаг хүнүүд машина бүхэн тухай хүсэд һайнаар хэлэжэ, машинануудые шэлэхэ зорилгыемнай хүнгэдхөө. Энэ ушар зүбөөр шэлэхэ хэрэгтэмнай туһалаа.

Хүдөө ажахын болон харгын хэдэн янзын машинануудые—үнэхөөрөө хэрэгтэй машинануудые, түсхайлбал, бульдозернуудые, автогрейдернүүдые, артезиан худаг малтаха тодхолгонуудые, элдэб корчеватель, кусторезүүд гэхэ мэтые худалдан абаабди. Манай һанахада, эдэ машинанууд тон найдалтай, ашаг ехэтэй байха зэргэтэй.

Советскэ Союз бүтээгдэдэг продукциингаа һайн шанартай байхынь тулада ехэ анхарал хандуулдаг гэжэ хэлээ һаам алдуу болохогүй. Бидэнэр хэдэ хэдэн томо заводууд дээрэ, илангаяа трактор бүтээдэг заводуудта ябахадаа тиигэжэ ойлгообди. Хүдөө ажахын машинануудые ашаглаха талаарше СССР ехэ амжалта түйлаа гэжэ тэмдэглэхэ ёһотойб. Орон соогуурнь ябахадаа энээниие ойлгообди.

— Таанар машинануудай хүдэлхые хаана хараабта?

— Голодно талада, Таджикистанда хараабди. Таджигай республикын Голодно талада адлишуу хэдэ хэдэн газарнууд манай орон дотор бии юм. Тиимэһээ манай худалдан абаха гэжэ шиидэһэн техникэ энэ газарта ямараар ашаглагданаб гэжэ мэдэхэ илангаяа шухала байба. Голодно тала хүдөө ажахын машинануудые ашаглалгын эрхим жэшээ болоно. Энэ хизаарай түхэл шарайе хубилгаһан тон һайн түсэблэлгэ намайе һонирхуулаа. Богонихон болзор соо хэдэн зуу мянган гектар хооһон губи талые үрэжэлтэ газар болгожо, тэндэһээ тон ехэ ургаса абана ха юм.

Үшөө нэгэ шухала зүйл гэхэдэ: ажал хэрэгээ һайнаар эмхидхэбэл, үсөөхэн машинануудаар хүдэлмэреэ бүтээжэ болохо байһаниие хараабди. Энэ хадаа бидэндэ тон шухала зүйл болоно.

— Наймаанай коммерческэ тала тухай дабтахые хүсэхэ байнаб. Энээн тушаа үшөө юу хэлэжэ шадаха байнабта?

— Нэн түрүүндэ горитой мүнгэнэй хэлсээн хэгдээ. Арбан нэгэ миллион долларой! Бага бэшэшье һаань, энээгээр хизаарлаха гэнэгүйбди. Худалдан абтаһан машинануудай манайда ерээд, таряалан дээрэ шалгалта гараһанайнь һүүлээр, эхилһэн хэрэгээ үргэлжэлүүлхэ хабди.

Машинануудай сэн, урьһаламжа, түлбэриин гурим юрэнхыдөө зохид байна. Жэлэй гурбан процентын тоосоотойгоор коммерческэ урьһаламжа бидэндэ табан жэлээр үгөө. Тиихэдэ контрактын ёһоор табан жэлэй болзорой түрүүшын хоёр жэлдэ урьһаламжа түлэлгэһөө сүлөөлэгдэнэбди. Эдэ урьһаламжануудые энгэй фирмэнүүдэй урьһаламжатай сасуулаа һаа, Советскэ Союзтай ашаг ехэтэй контракт баталаабди. Энгэй фирмэнүүд 6—8 процентын тоосоотойгоор үгэдэгынь мэдээжэ.

— Түгэсхэлдөө юу хэлэхэ хүсэлтэй байнабта?

— СССР-тэ багахан саг соо байбашье, амжалтатай хэлсээ хэһэмнай миний хэлэһэн дээрэһээ ойлгогдоно бэзэ. Бидэнэртэй уулзаһан бүхы совет хүнүүдэй анхаралтай байһан ушар энээндэ туһалаа. Советскэ Союз дотор бидэнэрэй ябаха түсэб зохёоһон хүнүүд илангаяа ехэ туһа хүргөө. Манай бүхы гүйлтэ, хүсэл түргэнөөр дүүргэдэдэг байба. Энэ анхаралайнь түлөө баясхалангаа үгөөр хэлэхэ бэрхэтэй. Бидэнэртэй уулзаһан, бидэнэрые үдэшэжэ ябаһан СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министерствын, илангаяа «Трактороэкспорт» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ баясхалан хүргэнэбди.

Бидэнэр хэдэ хэдэн хотонуудта хүрөөбди. Ташкенттэй, Самаркандтай танилсаабди. Мусульман соёлой памятнигуудай эндэ анхаралтайгаар сахигдажа байһаниие баяртайгаар мэдээбди. Тэдэниие һэргээхэ, сахиха бүхы гаргашануудые Совет гүрэн даана. Исламын номуудай хадаглаатай байдаг ехэ библиотекые Ташкентдэ хараабди. Эртэ урда сагта хэблэгдэһэн номуудые ехээр һонирхон хараабди. Тэдэнэй нэгэнииинь 800 гаран жэлэй урда тээ тон һайнаар бэшээтэй.

Тэрэшэлэн Москвагаар, Ленинградаар, Минскээр ябаабди. Москва, Ленинград гээшэ юунһээшье үлүү, гоё һайхан! Тэдэнэй үндэр гоё байшангууд, үргэн сэбэр гудамжанууд, гоё һайхан музейнүүдтэ эгээн үндэр сэгнэлтэ үгэмөөр.

Ородууд хүгжэмдэ, танцада ехэ дуратай. Хото бүхэндэ, илангаяа Москвада, Ленинградта театр олон. Эдээгээрээ совет хүнүүд омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Хото бүхэндэ библиотеканууд олон.

Советскэ Союз дотор бидэнэрэй хараһан юумэ һонирхолтой, тон туһатай. Зүгөөр бидэндэ эгээн шухала юумэ юуб гэхэдэ, совет хүнүүдэй зүгһөө хани ёһоной хандалга болоно. Энэ хандалгые СССР-тэ байха бүхы үе соогоо ходо үзэжэ ябаабди. Энэ үнэн зүрхэнэй, хани ёһоной хандалгые хододоо һанажа ябахабди.

(АПН).

Италиин компартиин ЦК-гай, ЦКК-гай пленум

РИМ, августын 26. (ТАСС). Италиин коммунис партиин Центральна Комитедэй болон Центральна Хиналтын Комиссиин нэгэдэмэл пленум мүнөөдэр Римдэ болоо.

Пальмиро Тольяттиин дурасхаалда зорюулагдаһан элидхэлые ИКП-гэй хүтэлбэриин гэшүүн, Центральна Хиналтын комиссиин түрүүлэгшэ Мауро Скоччимарро гэгшэ пленум дээрэ хэһэн байна.

Италиин коммунис партиин генеральна секретаряар Луиджи Лонгые пленум нэгэн дуугаар һунгаа.

Л. Лонго тобшо үгэ хэлэжэ, тэрээндэ найдабари үзүүлһэнэйнь түлөө нүхэдтөө баясхалан хүргөө.

ИКП-гэй Центральна Комитет, Центральна Хиналтын Комисси уряа гаргажа, Италиин коммунистнууд болон бүхы ажалшадта хандаа.

Р. Кеннеди—сенаторта кандидат

НЬЮ-ЙОРК, августын 25. (ТАСС). Өөрынгөө кандидатурые Нью-Йоркһоо США-гай сенадта дэбжүүлбэб гэжэ США-гай юстициин министр Роберт Кеннеди мүнөөдэр хуулитаар соносхоо.

АХА ДҮҮГЭЙ, НЭГЭДЭЛЭЙ АЯНШАЛГА

ПРАГА, августын 26. ТАСС-ай корреспондент И. Масленников иигэжэ дамжуулна:

Социалис Чехословаки ехэ баяр баясхалантай ушарые—КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегациин аяншалжа ерэхые хүлеэжэ байна. Советскэ делегациин ерэхэ сагай ойртохо тудам Чехословакиин ажалшад улам ехээр зоригжон баясана. Чехословакиин болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаае, аха дүүгэй холбоое болон нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ шэнэ алхам болоно гэжэ аяншалгые тэдэнэр тоолоно. Хүдэлмэришэд болон таряашадай ажалай дэбжэлтэ ехээр боложо байнхай. Прагын, республикын бусад городуудай үйлсэнүүд болон талмайнууд тугуудаар гоёон шэмэглэгдэнхэй. Совет айлшадта зорюулагдаһан бэшэгүүд болон телеграммануудсоо ажалай амжалтануудай түйлагдажа байһан тухай дурсагдана. Н. С. Хрущевой, Советскэ Союзай бусад түлөөлэгшэдэй нэрэ дээрэ хани халуун амаршалгын бэшэгүүд абтана.

Советскэ партийно-правительственна делегациин аяншалга хани барисаемнай, харилсаа холбооемнай саашадань бэхижүүлхэ гэжэ найдажа байһанаа ниислэлэй «ЧКД—Прага» гэжэ комбинадай коллектив элирхэйлэн мэдүүлнэ. Советскэ Союзай түлөөлэгшэдэй нэрэ дээрэ абтаһан бэшэгүүд болон телеграммануудсоо: «Айлшалыт! Бидэнэр хүлеэнэбди, хүндэтэ айлшадые бидэнэр аха дүү ёһоор угтахабди» гэһэн үгэнүүд заатагүй дурсагдана.

Н. С. Хрущев түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегациин ЧССР-тэ аяншалжа ерэхээ байһан тухай Чехословакиин түбэй газетэнүүдэй түрүүшын хуудаһануудта мүнөөдэр бэшэгдэнхэй. Н. С. Хрущевые, советскэ делегациин гэшүүдые Чехословакиин газар дээрэ сэдьхэл хүдэлгэмэ баяртайгаар угталгада бэлэдхэл хэгдэжэ байһан тухай мэдээсэлнүүдые: «Аха дүү ёһоной аяншалгые манай арад амаршална», «Бүхы предприятинуудта баясхаланта дэбжэлтэнүүд болоно», «Городууд болон тосхонууд гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй» гэһэн гаршагуудтайгаар «Руде право» газетэ толилһон байна. Үнэн сэхэ ленинец, Чехословакиин ажалшадай ехэ, шалгагдамал хани Н. С. Хрущевой ЧССР-тэ ерэхээ байһые Чехословакиин бүхы арадай эгээн һайхан һайндэр гэжэ хэблэл нэрлэнэ.

Словацка восстаниин болоһоор 20 жэлэй өйе һайндэрлэлгэдэ совет айлшад хабаадалсаха гээд хэблэл тэмдэглэнэ. Словацка восстанида бэлэдхэлгэдэ Советскэ Союзай туһаламжа түүхын толотомо хуудаһан болоно гээд «Руде право» онсолон тэмдэглэнэ.

Правительственна сэрэгүүд восстани хэбэ

ПАРИЖ, августын 26. (ТАСС). Конгын хойто захын хоёр провинцида Центрально-Африканска Республикын хилэ шадар байдаг правительственна сэрэгүүдэй солдадууд восстани хээд өөһэдынгөө офицернүүдые намнаа гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Бангһаа дамжуулна. Гастон Сумиало гэгшын хүтэлбэрилдэг восстани хэгшэдэй отрядуудай энэ райондо ойртожо ябаһан тухай мэдэхэдээ, солдадууд үймөө хээ гэжэ корреспондент тоолоно.

Һунгуулиин шэнэ хуули

АЛЖИР, августын 26. (ТАСС). Алжирай Арадай Демократическа Республикын Национальна суглаан эндэ хүдэлмэреэ дүүргэжэ, һунгуулиин шэнэ хуулиие баталан абаа. Республикын хуули гаргалгын дээдэ органдо депутадуудые һунгаха нормо болон гурим энэ хуулиин ёһоор тодорхойлогдонхой. Тус хуулиин ёһоор һунгалтанууд департаментнуудта зохёогдоһон списогүүдээр нэгэн доро болохо юм. Департамент бүхэн һунгуулиин нэгэ округ гэжэ тоологдохо. Шэнээр һунгагдаха Национальна суглаанда дүрбэн жэлэй болзороор эрхэ түлөөлэлгэ олгогдохо юм. Шэнэ Национальна суглаанда 138 депутат һунгагдаха. Нэгэдэхи зарлалай национальна суглаанда 196 депутат һунгагдаһан байгаа.

Сүлөөрэлгын национальна фронт гэжэ партиин кандидатурыень һанамжалан дурадхаад байгаа һаань, 23 наһа гүйсэһэн эрэгтэй, эмэгтэй ямаршье алжирец Национальна суглаанда һунгагдажа шадаха байна.

ХОНИНОЙ АРҺАН ДОРОҺОО ШОНЫН ШҮДЭН ИРЗАЙНА...

Бундесвер гээшэмнай тиимэ аймшагтай хүхэ шоно бэшэ, харин ямаршье хориг хэхэгүй, миил номгон зантай хонин шэнги юм гэжэ Бонндо хэдэн дахин баталан хэлэдэг бэлэй. Тиигээд тэрэ хонимнай НАТО-гой бүлэглэлгын мэдэлдэ үгтэжэ, бүхэ гэгшын гэнжэдэ уяатай байха юм гэдэг һэн.

— Маанадай өөһэдынгөө дураар хэхэ юумэн байхагүй, юундэб гэхэдэ бүхы хүсэмнай (сэрэгүүд) НАТО-гой мэдэлдэ үгтэнхэй ха юм,—гэжэ Бонндо худалаар хэлэдэг байһан юм. Тиигээд мүнөө Вашингтон Бонн хоёрой «нюуса түсэб» гэдэг тухай мэдээсэлэй хэблэл газетэдэ гараад байһанай дашарамда, Баруун гүрэнүүдэй газетэнүүд энээн тухай бэшэжэ, шууяа татанхай. Тиихэдээ НАТО-гой сэрэгэй бүлэглэлгэ гээшэ Баруун Германиин шонодо түсхайлан хэлэхэдэ бундесвертэ һаалта хэхэ гү, али хориггүй хонин хэбэртэйгээр бэеэ харуулха гэгшэдэй сэрэгээр добтолон орохын тулада тааруу зохид дамжуур боложо үгэхэ юм гү гэһэн үгэ буляалдаа үүдхээд байна.

Тэрэ түсэб гээшэнь юуб гэхэдэ, «Поларис» гэдэг ракетээр зэбсэглэгдэһэн НАТО-гой олон янзын ядерна флодой бии болоходо, тэрэниие хэрэглэхын хойноһоо хиналта табиха эрхэ США болон Баруун Германи хоёрто хамаатай байха тухай хэлэгдэнэ. Тиигээд тэрэ хоёр гүрэн Баруун Германиин мүнгөөр тоолоожо гаргахада, 20 миллиард марка болохо үнэ сэнгэй 35, 32 процентые хубаажа түлэхэ ёһотой болохо юм ха.

Тиигээд ерэхэлээрээ, энэ флодой 20 корабль хадаа хиналта табиһан эдэ хоёр гүрэнэй шиидхээд байһан сагта ядерна ракетэнүүдые агаар худар табижа шадаха болоно. Тиихэдээ НАТО-до хабаададаг бэшэ бэшэ гүрэнүүдэй, бүри Англиин ямаршье һанамжатай байһаниие хамаархахагүй байха юм.

Зүгөөр Бонныи правительство хадаа США ФРГ хоёрой хоорондохи нюуса хэлсээн тухай мэдээсэлые ехэ яаралтайгаар буруушаагаад байна. Теэд тэрээндэ хэн этигэхэ бэлэй. Бүри үглөөдэрынь, августын 20-до, Баруун Германиин «Рейнише пост» гэжэ газетэ иигэжэ бэшэбэ: «олон янзын ядерна хүсэнүүдые бии болгохо тушаа гаргашануудай гурбанай хоёр хубиие бэе дээрээ даажа абаһан гүрэнүүдые «Поларис» ракетэнүүдые хэрэглэхэ гол ехэ эрхэтэй болгохо гэһэн шиидхэбэри мүнөө зүбшэн хэлсэжэ байна. Эдэ гаргашануудые бэе дээрээ хэнэй даажа абаһан тушаа элдэб эндүүрэлэй гарахагүйн тулада, бүхы гаргашын 67 процентые США Баруун Германи хоёр түлэхэ ёһотой болоод байһан тухай хэлэгдэнэ гээд тэрэ газетэ тодорхойлһон байгаа.

Тиигээд ерэхэлээрээ, НАТО-гой хэмжээн соо атомна буу зэбсэгүүдые хамтын эрхэ мэдэлдэ байлгаха гэдэгэй ямар удхатай байһаниие мүнөө бүхы дэлхэй үшөө дахин ойлгожо абаха аргатай болонхой. «Мүнөө Баруун Германиие ядерна гүрэн болгохо аюул эли бодо харагдана» гээд «Дейли экспресс» гэжэ англиийска газетэ бэшэнэ.

Улад зоной хараһаар байтар хониной арһа нэмэрижэ байһан шоныи амыень татажа НАТО шадаха юм гү гэһэн асуудалаар үгэ буляалдалганда бидэнэр хабаадалсаха дуратай байгаабди. Манай һанамжаар мүнөө элидэ гараад байһан тэрэ «нюуса түсэб» гэдэгэй ушар удхые хараад үзэе.

Хойто-Атлантическа бүлэглэлгэдэ Баруун Германиин гэшүүн боложо ороһон ушарынь тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хойноһоо горитой ехэ хиналта табижа байха гэһэн эрхэ олгоно гү? НАТО дотороо гэшүүн болоһон зарим бусад оронуудай арминуудай болон бундесверэй хоорондохи хүсэнүүдэй хубаарилгань шоно хонин хоёр шэнги илгаатай бэшэ байгаа һаань үшөө барагтай байха һэн...

Баруун Германи гээшэмнай Европын бэшэ бэшэ НАТО-гой гэшүүд-гүрэндэ орходоо, НАТО соогоо горитой ехэ сэрэгэй хүсэтэй болонхой. Жэшээнь, 11 дивизитэй (12-дохинь энэ жэлдэ үгтэхэ юм) 10 авиаэскадрилитай, 13 далайн сэрэгэй эскадратай, мүн бэшэшье сэрэгэй частьнуудтай байна. Энэ сэрэгэй организацида Баруун Германиин оруулһан хубитань энэл даа. НАТО-гой штабуудта Баруун Германиин сэрэгэйхин 1500 сэрэгэй алба хаагшадые барижа байнхай. Тэдэнэй дунда 30 генерал, мүн хэдэн зуугаад ахалагша офицернүүд бии. Тиихэдэ урдын гитлеровецүүд хэды олон гээшэб!

НАТО-гой хуурай газараар ябаха сэрэгүүдэй диилэнхи олонхинь бундесверэй генерал Фон Кильмансегай мэдэлдэ үгтэнхэй. НАТО-гой стратегическа түсэбтэлгын штабай начальнигаар Баруун Германиин нүгөөдэ генерал Фербер гэгшэ томилогдонхой. Зүгөөр, Бонныи дайн жүрөөдэгшэд энээниие үшөө шамарладаг ха юм. Тиимэһээ, энэ эзэрхэг түримхэй бүлэглэлгэдэ сэрэгэй гаргашануудые даажа абаһанайнгаа талаар Баруун Германиин США-гай удаа тээ хоёрдохи һуури эзэлжэ байһан хадань, НАТО-до улам шэнэ шэнэ командна тушаалнуудые манда үгэхэ ёһотой гэжэ эрилтэ табина. Тиин «Вестфелише Рундшау» газетын бэшэһэнэй ёһоор сэрэгэй гаргашануудай ехэ боложо байһанай талаар тэрэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ.

НАТО-гой бүлэглэлгэ өөрынгөө гэшүүдэй нэгэнэй эзэрхэг түримхэй ааша гаргажа байхадань, тэрэниие хорихо юм гэжэ хэлэхэ болоо һаань, мүнөө хэн этигэхэ гээшэб. НАТО-гой гэшүүн болоһон Турциин тэрэ сэрэгэй бүлэглэлгын мэдэлдэ үгтэһэн өөрынгөө агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдые хэрэглэжэ байгаад Кипртэ эсэргүү сэрэгэй добтолго хэжэ ороһониие бүхы дэлхэйн арад зон нюдөөрөө хараһан байна бшуу. Гэхэ зуура, Турци миил өөрөө мэдээд бэшэ, харин сэрэгэй бүлэглэлгэдэ оролсоһон өөрынгөө зарим союзнигуудай һайшаалтайгаар иимэ ааша гаргаба гэһэн гэршэ баримтанууд элбэг бии. Тиихэдэ сэрэгэй хүсэнэй талаар тэрээнһээ һураггүй бүлюу байһан Баруун Германи Хойто-Атлантическа бүлэглэлгэ соогоо горитой ехэ һуури эзэлдэг байна ха юм.

Амгалан тайбан байхые хүсэнэбди гэжэ хэды ехээр хэлэжэ этигүүлхэ һанаатай байбашье һаань, Баруун Германи юрэн сэрэгэй батахалай эршэмтэйгээр хэгдэжэ байһаниие үе үе болоод лэ Баруун Германиин хэблэл газетэдэ гаража байдаг мэдээсэлнүүд гэршэлнэ. Һаяхан «Вестфелише Рундшау» гэжэ мүн тэрэ газетын корреспондент хадаа «Ника-Геркулес» гэжэ американска ракетэнүүдээр зэбсэглэгдэһэн бундесверэй ракетнэ батальонуудай нэгэндэ ошожо үзэһэн тухайгаа хөөрэжэ үгөө һэн. Энэ батальонуудай нэгэн 5 минута соо бэлэн болохоор бэсэ зэһэнхэй, хоёрдохинь 20 минута соо, гурбадахинь 2 час соо дайшалхы ёһоор бэлэн болохо жэшээтэй юм гэжэ корреспондент бэшэнэ.

ФРГ-эй сэрэгэй министерствын мэдээсэл соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, «хуушарһан» ракетэнүүдэй орондо Америкэһээ үлэмжэ ехэ шадал хүсэтэй «Серджент», «Першинг» гэхэ мэтын ракетэнүүд абтана. Баруун Германиин солдадууд, офицернүүд иимэ ракетэнүүдэй оньһо шудалхын тулада США ошожо түсхай һургуули гарана.

Бундесвер Европодо өөрынгөө сэрэгэй баазануудые улам олон болгоно. «Ди Вельт» гэжэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Баруун Германиин генералнууд НАТО-до оролсоһон олонхи гүрэнүүдтэ сэрэгэй складуудые бии болгохо һанаатай юм ха.

Шоно гээшэ шоно зангаараа байна гү, али тэрэниие зарим хонид хазаарлажа шадаха гү гэһэн шашаг шалиг шууяа хэды гаргажа байбашье һаань, хониной арһа нэмэриһэн гарюуһан зангаа юундэ хубилха бэлэй. Тэрэнэй хорото муухай шүдэн ирзайжа харагдана ха юм...

А. РАЧКОВ.
(ТАСС)

Эб найрамдалай хэрэгтэ горитой түбэг татагдана

ТАСС-ай мэдүүлгэ тухай хариин хэблэл иигэжэ бэшэнэ

СОФИ. «Конгодо Америкын Холбоото Штадуудай болон Бельгиин буу зэбсэгээр хамааран оролсожо байһые Советскэ правительство эрид шууд буруушаана», «Конгодо США-гай болон Бельгиин сэрэгэй хүсөөр добтолон оролгодо эсэргүүсэлтэ», «Империалис гүрэнүүд Конгодо дайнай түлэмтэнүүдые байгуулна» гэһэн томо гаршагуудтайгаар Конгодохи байдал тухай ТАСС-ай мэдүүлгые Болгариин газетэнүүд толилоо.

Уласхоорондын ёһо гуримые империалистнууд оройдоошье хэрэгсээнэгүй гээд «Труд» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Өөһэдтэнь туһаламжа үзүүлхээр үнэн сэхэ ханинар Конгын арадта бии гээд газетэ үргэлжэлүүлэн бэшэнэ.

ВАРШАВА. ТАСС-ай мэдүүлгые Польшын газетэнүүд эли газарнуудта толилоо. Конгодо США-гай болон Бельгиин зэбсэгэй хүсөөр добтолон оролго эб найрамдалай хэрэгтэ горитой түбэг татана гээд «Жолнеж вольности» гэжэ газетэ бэшэнэ. Конгые империалис гүрэнүүдэй сэрэгэй хүсөөр эзэмдэлгэ Африкада дайнай шэнэ гуламта бии болгоно, Урда Вьетнамайхи шэнги ориион байдал тэндэ тохёолдуулна гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Конгодо империалис гүрэнүүдэй зэбсэгтэ добтолго хэһэн тухай ТАСС-ай мэдүүлгын тараагдаһан сасуу тэрээндэ Америкын телевидени, радио болон информационно агентствонууд анхаралаа ехээр хандуулжа ороһон байна. Советскэ Союз хадаа «Зэбсэгтэ хамааралсалга хээ гэжэ США-е болон Бельгиие гэмнэнэ» гээд АП агентство онсолон тэмдэглэнэ. Шухала туһаламжа үзүүлжэ шадахаар ёһотойл ханинар конголез арадта бии гэжэ Советскэ Союз һануулаа гээд агентство үргэлжэлүүлэн бэшэнэ.

(ТАСС).

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н00204 Зак. № 741